

# Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

1<sup>E</sup> JAARGANG

WOENSDAG 20 DECEMBER 1916

No. 51

## INHOUD

	Blz.
EEN GEVAARLIJKE WET .....	817
Maatregelen voor den graanhandel na den oorlog .....	820
Index-cijfers .....	820
Electriciteitsvoorziening .....	822
Een nieuwe industrie: Papiergaren .....	822
De nieuwe zegelwet en het chèque- en giro-verkeer .....	823
Oogstresultaten in de Vereenigde Staten .....	823
De economische toestand van Chili .....	824
De Duitsche oorlogsschulden .....	824
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED .....	824
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN .....	825—834
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

*Bijdragen en mededeelingen den inhoud betreffende, alsmede gegevens voor de afdeling „Statistieken en Overzichten” gelieve men te zenden aan het secretariaat, Geldersche Kade 21 b, Rotterdam, telefoon No. 3000.*

*Abonnementsprijs franco p. p. in Nederland f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.*

*Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.*

*Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richtte men tot Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.*

In verband met het Kerstfeest en Nieuwjaar zullen de beide volgende nummers een dag later verschijnen.

19 DECEMBER 1916.

In den toestand van de geldmarkt kwam geen verandering. De stemming was dooreengenomen vast. Weliswaar was in het begin der week de prolongatierente iets gemakkelijker en noteerde  $3\frac{1}{2}$  pCt., en kwam er ook iets meer vraag naar wissels, zoodat er voor  $4\frac{1}{8}$  en 4 pCt. afgedaan kon worden, maar later stegen de koersen weder beduidend. De prolongatierente liep weder op tot  $4\frac{1}{2}$  pCt. en wissels konden slechts met moeite tot  $4\frac{1}{4}$  pCt. plaatsing vinden.

De vaste stemming op de geldmarkt kwam ook tot uiting bij de rescontre van aandelen Nederlandsche Handel-Maatschappij, waarbij voor het prolongeeren van 7 tot 10 pCt. rente is betaald geworden.

\* \* \*

Zooals reeds in het vorige nummer vermeld, hebben de vredesvoorstellen direct een buitengewonen invloed op de wisselkoersen gehad. De markt was enkele dagen geheel in de war. Vooral Woensdag waren de schommelingen zeer groot. Aanvankelijk stegen de koersen voor Berlijn en Weenen met guldens tegelijk.

Toen echter de koersen uit Berlijn onveranderd afkwamen vielen de prijzen hier ook weder tot dat peil terug. De vaste en flauwe stemmingen bleven elkaar daarna onophoudelijk afwisselen, al naar gelang de vredes- of oorlogsverwachtingen de overhand hadden.

\* \* \*

De regeering is wederom bereid 15 miljoen gulden op te nemen tegen een rente van 4 percent. In tegenstelling met veertien dagen geleden toen de minister promessen aanbood, is deze keer daarvoor de vorm van schatkistbiljetten gekozen, welke een looptijd zullen hebben van 7 weken.

\* \* \*

In den weekstaat der Nederlandsche Bank zijn eenige beduidende wijzigingen gekomen. De binnenlandsche wissels vermeerderden met 3 miljoen regeeringswissels, daarentegen waren de voorschotten aan de regeering 6 miljoen minder. Na een slechts geringe beweging gedurende verscheidene maanden ging de goudvoorraad deze week met ruim 7 miljoen vooruit. Niettegenstaande de beleeningen nog met ruim 7 miljoen vermeerderden, ziet men ook bij de rekeningcourant saldo's van anderen een vermeerdering van ruim 19 miljoen.

Mandell

## EEN GEVAARLIJKE WET.

Wij zijn in verzuim. Daar wordt, vorige week, in de Tweede Kamer, zoo' eventjes, een nieuwe Registratiewet aangenomen, waarvan wij zoo dadelijk zullen probeeren het buitengewoon gewicht te laten zien op economisch en juridisch gebied. En vóór het zoover kwam, hebben wij er het zwijgen toe gedaan, als ware er niets aan de hand. Gedeelde schuld drukt minder zwaar. Mogen wij dan vaststellen, dat het zwijgen vrijwel algemeen was. Alléén de Amsterdamsche Kamer van Koophandel deed op 't laatst nog een request aan de Tweede Kamer toekomen. De Rotterdamsche Kamer van Koophandel, onze genootschappen op gebied van handel, nijverheid, rechtsgelertheid, de „grootte” pers — geen die zich liet hooren. En het ergst van al — als men graden van zwijgen mag onderscheiden — zwéég de Tweede Kamer. Tijdens het voorloopig verslag hadden sommige leden nog geen tijd gehad het wetsontwerp te bestudeeren; men behield zich vóór de zaak bij de mondelinge behandeling nog eens nader onder het oog te nemen. De mondelinge behandeling kwam, — doch, zonder algemeene beschouwingen, zonder ook maar één woord te besteden aan de allerbelangrijkste (en gevaarlijke) noviteit eener drukkende belasting op het kapitaal van naamloze vennootschappen — heeft men de wet „doorgerend” (het oneerbiedig woord is van de N. R. Ct.) en aangenomen.

Het zwijgen heeft zijn verklaring. Wie wist er nu iets van de Registratiewet? Wie weet er, nu nog, iets

van? Registratie-ambtenaren en, voor een deel, notarissen. Maar voor de geheele verdere natie — met inbegrip van onze rechtsprofessoren en verdere rechtsgeleerden — is gelukkig de Registratiewet steeds geweest een gesloten boek, vol geheimen. Gelukkig, zeiden wij, want kennis van te velen zoude hier een oneconomische verspilling van hersenarbeid hebben beduid. Het vereischt zeer inspannende studie in het labyrint der thans nog geldende registratiewet wegwijs te worden; de tekst ziet eruit als een lappen-deken; Fransche en Hollandsche artikelen staan in de wetsuitgaven lustig dooreen. En zoo dacht waarschijnlijk ieder: gelukkig, dat dit oud overblijfsel uit den Franschen tijd nu eindelijk eens duchtig onder handen wordt genomen — maar vergat men, in vol vertrouwen op den ontwerper der wet, zich rekenschap te geven van de zaak zelve, met name ook van de gevolgen der wet voor ons naamlooze-vennootschapsrecht.

De Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek stelde de vraag, wat ons de crisis van 1873 kan leeren voor thans. Het antwoord was vrij algemeen negatief, behoudens het gewaardeerd advies, dat wij voorzichtige menschen moeten zijn. Had den praeadviseurs en debaters zich niet enkel op economisch terrein bevonden, doch even een zijsprong gewaagd naar juridisch-economisch gebied, zoo had één positief antwoord zeker voor de hand gelegen: de geschiedenis na 1873 leert ons voor nu, dat wij voor de komende tijden dringend zullen behoeven eene goede regeling van ons naamlooze-vennootschapsrecht. In welhaast alle landen van Europa zijn in de jaren na '70 telkens weer de wetten op de naamlooze-vennootschap herzien en verbeterd.

Het Nederlandsch handelsrecht blijft achter. Hoe jammer, dat niet „Justitie” voor een klein deel iets van de activiteit van „Financiën” overneemt. Maar erger, waar „Justitie” stil zit, komt nu „Financiën” ons naamlooze vennootschapsrecht, — zooals het zich, ondanks de gebrekkige bepalingen der wet, over het geheel genomen, gezond ontwikkelt, — door een fiscale regeling voor een groot deel, ontredderen.

Aan Duitsch voorbeeld is het nieuwe recht op het kapitaal van naamlooze vennootschappen ontleend. Waarbij te eenen male vergeten is, dat Duitsch recht en Deutsche toestanden in dit opzicht in het geheel niet met de onze te vergelijken zijn. Men zie slechts de getallen in Duitschland opgerichte naamlooze vennootschappen, in de Memorie van Toelichting (Grondslagen-ontwerp) vermeld: in 1912 — 182, in 1913 — 175; de getallen acten van oprichting en statuten-wijziging, te onzent in de overeenkomstige jaren in de Staatscourant gepubliceerd, beloopt 1752 en 1662!

Het ging erom bij de Registratiewet, een gebrekkige wet door een behoorlijk Nederlandsche te vervangen. Eerste vraag, die men zich daarbij had te stellen, moest deze geweest zijn: waar schuilt de hoofdfout der oude wet? Niet in de onschuldige rechten op huwelijksvoorwaarden, testamenten, enz., (welke men, zonder eenige noodzaak, tot schade der schatkist, over boord werpt). Maar in den ongelukkigen invloed, dien het registratierecht al te vaak uitoefent bij de keuze van rechtsvorm, waarin een rechtshandeling zal worden vervat.

Slechts één voorbeeld, dat zich met tientallen zou laten vermeerderen. A en B koopen samen een huis, ieder voor de helft, prijs f 10.000,—. Na eenige jaren verkoopt A zijn helft, zonder winst, aan B: registratierecht f 100,—. Maar neen, de acte luidt anders: A en B verdeelen hun gemeenschappelijk huis, B krijgt het huis en doet aan A een uitkeering van f 5000,—. Registratierecht f 15,—<sup>1)</sup>. Het burger-

<sup>1)</sup> Deze wonderlijke regeling wordt in de nieuwe wet gehandhaafd: alleen zal voortaan bij de keuze van den eenen rechtsvorm f 125,— worden betaald, kiest men den anderen vorm *nihil*.

rechtelijk resultaat is volkomen hetzelfde. Terecht werd de registratiewet wel gezegd eene belasting te leggen op woorden. Maar daardoor een bedenkelijke wet, die tallooze malen tot rechtsverwringing aanleiding gaf. En nu gaat men — voor een zeer klein deel — het euvel verhelpen. Maar wat men de voordeur uitzet, wordt door de achterdeur weer binnengehaald en dit in veel bedenkelijker gestalte, op een rechtsgebied — dat der naamlooze vennootschap — waar dubbele omzichtigheid geboden scheen.

Naast de door de Amsterdamsche Kamer van Koophandel geopperde bezwaren, geven wij hier onzerzijds slechts een handvol critiek, om te laten zien, hoe hier — om een beeldspraak te gebruiken, ontleend aan een modern letterkunstenaar — met klompen werd geschreden door de bloemperken onzer rechtsvorming.

Voorbeelden spreken het duidelijkst. Eerst een van een z.g. familie-vennootschap. Een fabrikant-vader komt te overlijden. Zijne vijf kinderen willen de fabriek voortzetten. Een goede, bruikbare regeling ligt voor de hand: zij „maken van de fabriek een naamlooze vennootschap”; een zoon wordt directeur, de gezamenlijke kinderen worden aandeelhouders, enz. Maar — nu zal dit voortaan 2½ pCt. gaan kosten. Wij hooren het al aan den juridischen adviseur zeggen: „Ja, weet u er dan niets anders op, een eenvoudig contract, dat wij de zaak onverdeeld laten en de winst zus en zoo verdeelen?” En zoo zal het gaan, tot schade der zaak, want het onverdeeldheidscontract (dat slechts voor 5 jaar mag worden gesloten) zal noodzakelijkerwijs allerlei complicaties in zich moeten bevatten, die steeds de zaak met moeilijkheden zullen blijven bedreigen.

De nieuwe wet verzuimt te eenenmale onderscheid te maken tusschen verschillende naamlooze vennootschappen — dezelfde fout, die indertijd het wetsontwerp-Nelissen aankleefde. Vermoedelijk is de bedoeling vooral die vennootschappen te treffen, die geld vragen van het „grootte publiek”. Maar nu treft men alle vennootschappen en zal in vele gevallen, juist voor de kleinere zaken, de keuze van den juisten rechtsvorm in verkeerde baan leiden.

Zien wij nu naar de grootere vennootschappen. Al weer maar een voorbeeld. De practijk der laatste jaren heeft zeer naar voren gebracht de „cumulatief-preferente aandelen”. Een juridisch-economisch loflijke nieuwigheid. Voor den houder zijn de stukken zoo goed als obligatiën, hoewel hij zich bewust is niet crediteur der vennootschap, maar deelhebber te zijn, waarvoor hij dan ook iets hooger rente (dividend) krijgt dan hij als obligatiehouder zoude genieten. Tegenover derden is de positie der naamlooze vennootschap belangrijk versterkt, doordat de preferente aandelen aansprakelijk kapitaal vormen, niet, zooals obligatiën, een schuld.

Waarom moet nu eensklaps aan dit nieuwe instituut een gevaarlijke duw worden toegebracht? Want ongetwijfeld, als bij de oprichting eener nieuwe naamlooze vennootschap voortaan de keuze wordt overwogen: zullen wij preferente aandelen uitgeven (belast met 2½ pCt.), of obligatiën (belast met nihil) — staat te vreezen dat alweer fiscale overwegingen te vaak den doorslag zullen geven, tot schade van een gezonden opzet.

Men denke even aan fusies van naamlooze vennootschappen, de laatste jaren aan de orde van den dag. Het oordeel over de wenschelijkheid van steeds grooter wordende combinaties kan verschillend luiden. Maar mag, incidenteel, bij een belastingwet, zonder dat men zich ervan rekenschap gaf, zoo belangrijk op dit onderwerp worden geprejudicieerd als men bezig is te doen? Twee fabrieken — naamlooze vennootschappen — tot nu toe concurrerend, elk van f 1.000.000,— kapitaal, willen zich vereenigen. De logische oplossing is aanstonds, dat zij te zamen oprichten één nieuwe naamlooze vennootschap van zegge f 2.000.000,—, waarin de beide bestaande op-

gaan. Registratierecht niet minder dan f 50.000,—<sup>1)</sup>.

Maar zetten wij de zaak anders op. Laat vennootschap A bestaan (desnoods met verandering van naam) en haar kapitaal met f 1.000.000,— uitbreiden, waarvoor zij B overneme. Practisch resultaat hetzelfde, maar nu belooft het registratierecht slechts f 25.000,—. Een flinke besparing. Maar hoe zal deze controverse de onderhandelingen bemoeilijken; zal A in B of B in A opgaan? Zoo zal een ongelukkige belastingwet op gezonde handelstransacties jammerlijken invloed uitoefenen. Wij zien ze al voor ons: firma-contracten, waarbij twee naamlooze vennootschappen firmant zijn en wat voor fraaiigheden meer er zullen worden bedacht.

Hoe zal het gaan met het instituut der „holding company”, al mede bezig zich, in gezonden zin, in ons rechtsleven in te burgeren? De wet op de inkomstenbelasting gaf zulk een goed voorbeeld door, als de eene naamlooze vennootschap aandeelen op naam in de ander heeft, alsdan geen dubbele dividend-belasting te heffen. Maar bij de belasting op „kapitaal” heeft men klaarblijkelijk dubbele heffing niet bedenkelijk gevonden. Of heeft men misschien verzuimd de zaak te overwegen?

Waar er een financieel belang bij bestaat het „kapitaal” eener op te richten naamlooze vennootschap te drukken, zullen oprichtersbewijzen, winstaandeelen en dergelijke in juridisch opzicht zoo ongelukkige papieren in belangrijke mate opbloeien. Of vergissen wij ons hier, vermits de wet bepaalt, dat ook over „het bedrag, tegen storting waarvan winstaandeelen, oprichtersbewijzen en dergelijke worden toegekend”, 2½ pCt. zal worden geheven? Met gestort bedrag moet hier worden gelijk gesteld verkoopwaarde van ingebrachte zaken. Maar is dan aan den ontwerper der wet onbekend gebleven, dat „oprichtersbewijzen” en dergelijke juist plegen te worden uitgegeven voor inbreng van zaken (relaties, goodwill), waarvan en omdat men ervan de verkoopwaarde niet kan of wil bepalen. Wij vreezen dat van de taxaties, uitsluitend ter berekening van het registratierecht, weinig zal terechtkomen.

Maar laten wij niet vitten op technische onvolkomenheden der wet, hoedanige zij er vele bevat. Laat ons enkel op de hoofdfout nog eens den nadruk leggen. „De ontwerper-theoreticus stond buiten de practijk.” Zoo formuleerde in een ingezonden stuk in de N. R. Ct. een ontvanger der registratie zijn oordeel. Wij deelen dit volkomen en voegen eraan toe: *de nieuwe regeling zal voor een gezonde ontwikkeling van ons naamlooze-vennootschapsrecht allerbedenklijkst blijken.*

En waartoe dit alles? De nieuwe registratiewet wordt getaxeerd f 664.000,— per jaar meer te zullen opbrengen dan de oude. Een bedrag, dat zich bij enkel technische verbetering der oude wet aanstonds had laten vinden. Waarom gaat men het inschrijvingsrecht van hypotheeken afschaffen, waarover nimmer iemand heeft geklaagd? Waarom niet verschillende vaste rechten verhoogd? Waarvoor die onnoodige nieuwigheid van kosteloze registratie op groote schaal? Waarom niet het registratierecht ten aanzien van schepen behoorlijk geregeld (zijn er niet in 1914/15 voor heel wat millioenen te zamen schepen naar het buitenland verkocht, zonder dat de Staat een gulden registratierecht verkreeg)?

Zie, wij begrijpen, dat men een paar weken geleden boos was op de Eerste Kamer, toen zij de Successiewet afwees. Maar ook begrijpelijk zouden wij het achten, als nu eens de Eerste Kamer zich boos maakte op de Tweede, dat deze — na zulk een behandeling, of niet-behandeling — zóó een wets-

<sup>1)</sup> Of meer nog, want ook over de reserves zal 2½ % zijn te betalen. Bij de regeling is het verband met de inkomstenbelasting geheel uit het oog verloren, daar immers de reserve — tegen den tijd dat zij tot uitkeering komt — ook door die belasting zal worden getroffen.

ontwerp doorzendt. Maar zal het nog helpen, als men zich boos maakt? Een der meest geachte leden der Eerste Kamer verklaarde het reeds een week te vroeg: ik zal tegen het nieuwe recht op de naamlooze vennootschappen zijn, maar ervoor stemmen.

Zal, bij toepassing dezer methode, de wet dezer dagen ook de Eerste Kamer doorrennen? Het is te vreezen. En te laat zal men tot de ontdekking komen, een rechtsinstituut van niet geringe beteekenis voor ons maatschappelijk leven, zoo niet te hebben om hals gebracht, dan toch zeker het zwaar lichamelijk te hebben mishandeld.

En vele jaren zullen wij de wonden blijven gevoelen.

\* \* \*

S. *Ch. Andee*

Het adres der Amsterdamsche Kamer van Koophandel bevat omtrent het hierboven besproken punt de volgende beschouwingen:

„Ad artt. 46—54. Bij deze artikelen wordt het registratierecht, te heffen op de akten van oprichting van binnen het rijk gevestigde naamlooze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandeelen e. d. bepaald op 2½ pCt. van het gestorte of te storten en ¼ pCt. van het niet gestorte maatschappelijk kapitaal, terwijl vergroting van kapitaal met oprichting zal worden gelijkgesteld. Dit recht nu acht de Kamer niet alleen door niets gerechtvaardigd, maar in hooge mate bedenkelijk.

De naamlooze vennootschap is sedert eenige tientallen jaren de geliefkoosde vorm voor het tot stand brengen en beheeren van ondernemingen of zaken geworden.

Dit ligt in de rede, immers tal van zaken vereischen bij opzet of bedrijf een zoo groot kapitaal, dat slechts enkele personen of firma's in staat of bereid zijn het daarvoor gevorderde kapitaal geheel te verstrekken. Maar ook voor ondernemingen van aanvankelijk meer bescheiden omvang zijn de beperking der aansprakelijkheid en de verdeling van het risico blijkbaar moeiev, die — ondanks de gebrekkige wetgeving op dit gebied — aan den vorm der naamlooze vennootschap de voorkeur doen geven. Terwijl dan ook in den laatsten tijd op allerlei gebied talrijke naamlooze vennootschappen met aanzienlijk zoowel als met bescheiden kapitaal zijn opgericht, neemt het aantal particuliere firma's van eenige beteekenis niet in verhouding toe.

Het instituut der naamlooze vennootschap past ook volkomen in de tegenwoordige sociale opvattingen, daar het personen, wier middelen hen niet in staat zouden stellen, ten volle eigenaar eener onderneming of zaak te worden, mogelijk maakt dit althans voor een deel te zijn.

En nu zal het voorgestelde recht juist dezen ondernemingsvorm belasten, terwijl dezelfde zaak, door een particulier of vennootschap onder firma gedreven, vrij blijft. De onbillijkheid hiervan springt in het oog.

Erger nog is het, dat, terwijl de wetgever, door bij artikel 41 Wetboek van Koophandel, de uitgifte van aandeelen, althans aan toonder, beneden pari te verbieden, heeft willen voorkómen de oprichting van naamlooze vennootschappen, wier balans met een verliespost zou openen, de staat zelf zich reeds bij de oprichting — voor nog iets omtrent de levensvatbaarheid der zaak gebleken is — een veertigste van het kapitaal toeëigent. Indien men bedenkt, hoe dikwijls het voorkomt, dat belangrijke kapitalen worden bijeengebracht op nationale gronden, door personen of instellingen, die den moed toonen het te loopen risico te aanvaarden, en in hoevele andere gevallen naamlooze vennootschappen een bepaald philanthropisch karakter dragen, dan verkrijgt het voorstel een nog hatelijker karakter. Men vergete niet, dat bij iedere stichting eener naamlooze vennootschap onvermijdelijk oprichtingskosten voorkomen, die toch reeds in den eersten tijd het bedrijf bezwaren. Dat de staat er

zich van moet onthouden, dit bezwaar ten eigen bate nog in belangrijke mate te vergrooten, schijnt der Kamer niet twijfelachtig.

Reeds is bij de inkomstenbelasting de naamlooze vennootschap tegenover particuliere handelaren of nijverer feitelijk dubbel belast, daar zoowel de naamlooze vennootschap, over hare uitkeering, als de aandeelhouder over het door hem geïnde dividend, belasting heeft te voldoen. Daarin thans nog verder te gaan en een belasting te heffen, die zelfs geen rekening houdt met de uitkomsten van het bedrijf, komt der Kamer onverdedigbaar voor. Bovendien brengt de voorgestelde belasting mee, dat over het bedrijfskapitaal, hetwelk uit obligatiën, leeningen of andere opgenomen gelden gevonden wordt, het recht niet betaald wordt. Waar nu het voorgestelde percentage allerminst een te verwaarloozen cijfer vormt, staat te vreezen, dat daardoor vaak de voorkeur gegeven zal worden aan uitgifte van obligatiën, boven die van aandelen, wat in vele gevallen uit een oogpunt van financieele soliditeit minder aanbevelenswaardig kan zijn.

Op al deze gronden verzoekt, de Kamer in het belang van onzen handel, onze nijverheid en onze scheepvaart, het bedoelde artikel 46 niet ongewijzigd aan te nemen, doch de daarbij voorgestelde rechten zoodanig te verlagen, dat zij althans niet méér zullen bedragen, dan die, welke thans bij de oprichting eener naamlooze vennootschap ten bate van het rijk worden geheven.

In elk geval behoeven, naar het adressante voorkomt de bewoordingen van art. 46 verduidelijking. Begrijpt de Kamer de bedoeling goed, dan is die, dat bijv. bij een naamlooze vennootschap met een nominaal kapitaal van f 1.000.000, waarvan voorloopig f 500.000 aan aandelen is geplaatst, terwijl op die aandelen 10 pCt. of f 50.000 is gestort, betaald moet worden 2½ pCt. van f 50.000 en ¼ pCt. van f 450.000 en niets van het nog ongeplaatste bedrag van f 500.000. Dit laatste punt schijnt der Kamer evenwel niet voldoende duidelijk vastgesteld. Dat de bedoeling zou zijn, ook belasting te heffen van het nog niet geplaatste en misschien nooit tot plaatsing komende kapitaal, acht zij ondenkbaar."

#### MAATREGELN VOOR DEN GRAANHANDEL NA DEN OORLOG.

In het aan vele handelaren in ons land toegezonden verslag eener vergadering, belegd te Hamburg door den „Verein der Getreidehändler der Hamburger Börse", waar is beraadslaagd over oprichting eener afdeling van die vereeniging, speciaal voor oliezaden, komen eenige interessante passages voor omtrent het na den oorlog te verwachten overgangstijdperk. De „Verein der Getreidehändler der Hamburger Börse" is eene der grootste en krachtigste vereenigingen van graanhandelaren in Duitschland, die volgens het verslag in vreedstijd een groot eigen vermogen heeft verworven, dat, trots groote uitgaven en verminderde inkomsten gedurende den oorlog, nog steeds van flinken omvang is. De vereeniging tracht nu eene zelfstandige afdeling op te richten met als leden de olieslagers en verder al diegenen, die geïnteresseerd zijn bij den handel in oliezaden en andere grondstoffen der olieslagerij. De afdeling zal profiteeren van de invloedrijke positie, welke de vereeniging inneemt en van hare uitgebreide organisatie, vergaderzalen, enz. Het bestuur der vereeniging stelt zich voor, dat de afdeling zich in de naaste toekomst zal bezig houden met het nemen van maatregelen en het organiseren der „Uebergangswirtschaft" voor oliehoudende zaden en vruchten, alsmede met onderhandelingen over de verdeling der stoombootruimte en over de valuta met den „Reichskommissar für die Uebergangswirtschaft". Hieruit blijkt, dat reeds nu in Duitschland gedetailleerde maatregelen worden beraamd voor het

overgangstijdperk na het sluiten van den vrede, wanneer het zaak zal zijn den terugkeer tot den normalen toestand zoo geleidelijk mogelijk te doen zijn. De Duitse zin voor organisatie, welke het land reeds zoo groote voordeelen heeft bezorgd, heeft dus geleid tot het benoemen van een „Reichskommissar fuer die Uebergangswirtschaft", tot wiens taak het blijkbaar behoort, met handel en industrie overleg te plegen bij het ontwerpen van een stelsel maatregelen, dat dien terugkeer moet vergemakkelijken. De toetreding der olieslagers tot de nieuwe afdeling schijnt nog onzeker, doch voor het geval, dat deze toetreding niet mocht plaats vinden, meent de vereeniging, dat de handelaars, en agenten, door zich te combineeren en met den steun der vereeniging, hunne zelfstandigheid zullen kunnen handhaven tegenover de olieslagers, indien bij het vaststellen dier overgangsmaatregelen, vooral wat betreft verdeling der scheepsruimte en valuta, hunne positie in gevaar mocht geraken.

Ligt in dergelijke berichten, waaruit blijkt, hoezeer men in Duitschland de bezwaren inziet, welke gedurende het overgangstijdperk na den oorlog voor handel en industrie kunnen optreden, niet een spoorslag voor ons land, om zich reeds nu met die bezwaren, die ook hier zeker zullen worden gevoeld, bezig te houden en ze zooveel mogelijk te voorkomen? De ingrijpende veranderingen, welke ook in Nederland op economisch gebied gedurende den oorlog noodzakelijk zijn geweest, hebben dikwijls schokken teweeg gebracht, die voor velen belangrijke schade hebben beteekend. De noodzakelijkheid tot het nemen dezer maatregelen bleek echter dikwijls zoo plotseling, dat er geen tijd was om de veranderingen geleidelijk te doen geschieden en dus aller belangen voldoende te ontzien. Gedurende de twee oorlogsjaren hebben de economische verhoudingen in ons land zich steeds verder verwijderd van den normalen toestand en de maatregelen, die noodig zullen zijn om ons weder terug te brengen tot den toestand van vóór den oorlog, zullen zeker even ingrijpend zijn als de groote veranderingen, die de oorlog heeft gebracht. Het zoude zeker te betreuren zijn, indien die terugkeer weder met verrassingen gepaard moest gaan, waaraan in het oorlogstijdperk misschien niet te ontkomen was, maar welke nu door tijdige organisatie kunnen worden voorkomen. Den oorlogstijd heeft men, praktische gesproken, niet kunnen voorzien en voorbereiding tot de groote storende verschuivingen op economisch gebied was vrijwel onmogelijk, maar het staat vast, dat eenmaal de vrede moet komen met in hoofdzaak terugkeer tot de oude verhoudingen. Aan ons land met zijne belangrijke positie in het internationale verkeer zullen bij den te verwachten sterken invoer van velerlei artikelen in de centrale en andere landen zeker hooge eischen worden gesteld en het zal noodig zijn, dat handel en industrie zonder schade voor ons land zoo spoedig mogelijk weder hun bedrijf als vroeger kunnen uitoefenen. Snelle terugkeer van normale toestanden en een spoedig wegnemen der tegenwoordige belemmerende maatregelen zal van zeer groote beteekenis zijn. Er bestaat daarom alle aanleiding reeds nu maatregelen te beramen, welke ons, zoodra de vrede zal zijn gesloten, met bekwamen spoed in staat stellen, ongehinderd de zaken weder op te vatten, zonder dat die spoed aanleiding geeft tot schadelijke verrassingen. Samenwerking der vele vereenigingen van belanghebbenden met de Regering, naar het Duitse voorbeeld, zoude daarbij zeker van zeer groot belang zijn.

J. S. *Christen*

#### INDEX-CIJFERS.

Wederom vertoont het totaalcijfer van The Economist een zeer groote stijging, ditmaal zelfs zoo groot, dat zij slechts overtroffen wordt door de vermeerderingen, die het cijfer in de beide Januarimaanden gedurende den oorlog heeft ondergaan.

Hieronder volgt het bekende staatje:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Grondstoffen textiel-industrie.	Delfstoffen.	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) . .	500	300	500	400	500	2200	100,0
1 Januari 1914	563	355	642	491	572	2623	119,2
1 April „	560	350 1/2	626 1/2	493	567	2597	118,0
1 Juli „	565 1/2	345	616	471 1/2	551	2549	115,9
Einde Juli „	579	352	616 1/2	464 1/2	553	2565	116,6
„ Aug. „	641	369	626	474	588	2698	122,6
„ Sept. „	646	405	611 1/2	472 1/2	645	2780	126,4
„ Oct. „	656 1/2	400 1/2	560	458	657	2732	124,2
„ Nov. „	683	407 1/2	512	473	684 1/2	2760	125,5
„ Dec. „	714	414 1/2	509	476	686 1/2	2800	127,3
„ Jan. 1915	786	413	535	521	748	3003	136,5
„ Febr. „	845	411	552 1/2	561 1/2	761	3131	142,3
„ Mrt. „	840	427	597	644	797	3305	150,2
„ April „	847	439 1/2	594 1/2	630	816	3327	151,2
„ Mei „	893	437	583	600	814	3327	151,2
„ Juni „	818	428	601	624	779	3250	147,7
„ Juli „	838 1/2	440 1/2	603	625	774	3281	149,1
„ Aug. „	841	438 1/2	628	610 1/2	778	3296	149,8
„ Sept. „	809 1/2	470 1/2	667	619 1/2	769 1/2	3336	151,6
„ Oct. „	834	443 1/2	681	631 1/2	781	3371	153,2
„ Nov. „	871 1/2	444	691	667 1/2	826	3500	159,1
„ Dec. „	897	446	731	711 1/2	848 1/2	3634	165,1
„ Jan. 1916	946 1/2	465	782 1/2	761 1/2	884 1/2	3840	174,5
„ Febr. „	983	520 1/2	805 1/2	801 1/2	897 1/2	4008	182,2
„ Mrt. „	949 1/2	503	796 1/2	851	913	4013	182,4
„ April „	970 1/2	511	794 1/2	895	1019	4190	190,5
„ Mei „	1024	529	805	942	1019	4319	196,3
„ Juni „	989	520	794	895	1015	4213	191,5
„ Juli „	961	525	797	881	1040	4204	191,1
„ Aug. „	999 1/2	531 1/2	882	873	1086	4372	198,7
„ Sept. „	1018	536 1/2	937	858 1/2	1073	4423	201,0
„ Oct. „	1124 1/2	543	990 1/2	850 1/2	1087 1/2	4596	208,7
„ Nov. „	1177 1/2	553	1091	850 1/2	1102	4779	217,2

De grootste rijzing vertoont ditmaal de weefstoffen-groep. Het totaalcijfer dezer rubriek is in vier maanden tijds met bijna 300 punten of ruim 35 pCt. omhooggegaan. Vooral de buitengewone stijging der katoenprijzen ligt aan deze vermeerdering ten grondslag: einde Juli noteerde „middling American” te Liverpool 8 d., thans is de 12 d. overschreden. In de afgelopen maand bedroeg de stijging van deze belangrijkste der weefstoffen ruim 1 penny.

Ook de overige grondstoffen voor de textielindustrie zijn belangrijk in prijs vooruitgegaan, alleen zijde maakt een uitzondering. Waar de Engelsche regering de geheele wolproductie van het moederland en mogelijk ook van een of meer der koloniën voor zich heeft opgeëischt, kon een prijsstijging van dit artikel niet uitblijven. Ook vlas en hennep zijn hooger en jute bereikte de buitengewoon hoge notering van £ 41.

De graannoteringen zijn weer aanzienlijk hooger en ook rijst vertoont een belangrijke prijsstijging, veroorzaakt door het gebrek aan scheepsruimte om den oogst uit Birmah naar het moederland te vervoeren. Rund- en varkensvleesch zijn iets lager, maar schapenvleesch bereikte een recordprijs.

In de tweede groep is vooral thee belangrijk gestegen en ook boter noteert hooger dan een maand geleden.

Het groepscijfer der delfstoffen bleef onveranderd. Toch stegen koper en tin zeer aanzienlijk, maar deze rijzing werd opgewogen door de verlaging der kolenprijzen.

Onder de diversen zijn geen variaties van belang te vermelden:

\* \* \*

In ons nummer van 12 Juli (blz. 423) hebben wij een vergelijking weergegeven van deze cijfers betreffende den loop der prijzen in Engeland en de indexcijfers, samengesteld door de firma R. G. Dun & Co. omtrent de Amerikaansche noteringen van verschillende goederen. Wij hebben ons toen bepaald tot de ver-

gelijking van de totaalcijfers; interessant is het echter evenzeer, de groepscijfers naast elkander te plaatsen.

De tabellen van Dun bevatten zeven groepen, welke cijfers eenvoudig door optelling der noteringen worden verkregen zonder herleiding tot verhoudingscijfers op een bepaalde basis. Boven de kolommen plaatst Dun dan ook een \$ teeken. Met het oog op de beperkte plaatsruimte zijn in de hier volgende tabel, den loop gedurende den oorlog aanduidende, overal de laatste twee cijfers weggelaten, zoodat de eenheid hier \$ 100 vertegenwoordigt.

	Granen	Vleesch	Groenten	Andere voedingsstoffen	Weefstoffen	Metalen	Diversen	Totaal
1914, Juli 1..	211	130	172	104	208	157	214	1197
„ Aug. 1..	226	134	162	103	210	158	215	1207
„ Sept. 1..	263	128	174	117	204	161	222	1270
„ Oct. 1..	244	121	173	114	203	160	220	1235
„ Nov. 1..	253	119	186	109	200	158	218	1243
„ Dec. 1..	244	113	198	105	199	161	220	1242
1915, Jan. 1..	259	107	193	106	197	162	218	1242
„ Febr. 1..	291	106	175	105	201	163	217	1257
„ Mrt. 1..	286	107	156	108	202	163	219	1242
„ April 1..	289	111	156	108	205	159	224	1251
„ Mei 1..	298	117	155	107	208	158	224	1266
„ Juni 1..	284	125	151	106	207	161	225	1260
„ Juli 1..	265	121	156	107	209	166	226	1250
„ Aug. 1..	260	114	160	110	214	166	227	1251
„ Sept. 1..	250	114	163	108	215	170	227	1247
„ Oct. 1..	235	115	188	107	219	171	232	1267
„ Nov. 1..	240	114	206	110	223	173	239	1305
„ Dec. 1..	252	106	210	112	228	183	241	1331
1916, Jan. 1..	273	115	205	112	234	189	248	1377
„ Febr. 1..	288	122	204	114	236	198	260	1423
„ Mrt. 1..	263	132	208	115	238	204	261	1421
„ April 1..	267	142	213	119	249	206	260	1457
„ Mei 1..	268	146	206	121	251	209	261	1462
„ Juni 1..	256	150	193	122	254	217	262	1454
„ Juli 1..	264	144	194	122	258	212	258	1451
„ Aug. 1..	287	137	174	120	259	211	253	1439
„ Sept. 1..	311	147	215	120	265	212	250	1520
„ Oct. 1..	318	137	207	126	268	213	254	1524
„ Nov. 1..	368	142	243	130	291	218	256	1648

Neemt men Dun's eerste drie kolommen tezamen, dan kan men vrijwel een vergelijking treffen met de groepen van The Economist. Weliswaar zijn de goederen binnen elke rubriek niet geheel dezelfde — Dun houdt ook rekening met halffabrikaten en eindproducten — maar over het algemeen is er toch wel overeenstemming. Dat talk bij Dun onder vleesch, bij The Economist onder diversen ressorteert, dat de eerste daarentegen hennep onder diversen brengt, terwijl het Engelsche weekblad het een weefstof acht, kan de vergelijkbaarheid niet teniet doen.

Stelt men nu bij beide opgaven het cijfer voor iedere groep per 1 Juli 1914 op 100, dan vindt men de volgende verhoudingscijfers voor den prijsstand op 31 October resp. 1 November:

	Granen en vleesch	Andere voedingsmiddelen	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen	Totaal
Engeland (Economist) 199	157	161	181	198	180	
U.S.A. (Dun) 147	125	140	139	119	137	

De veel meerdere mate van stijging in Engeland dan in de Vereenigde Staten laat zich gemakkelijk verklaren uit de hooge zeevrachten en de soms zeer belangrijke assurantiekosten. Afgezien van de minst vergelijkbare groep diversen vertoonden de eerste rubriek en de delfstoffengroep de grootste spanning. Dat de beide andere groepen een mindere afwijking te zien geven is wellicht daardoor te verklaren, dat Amerika van de onder die rubrieken gebrachte goederen zelf belangrijke kwantiteiten van overzee moet aanvoeren — b.v. suiker, koffie, thee, tabak, wol, zijde, jute, etc —, hoewel het toch opmerkelijk is, dat de groep, waartoe katoen behoort, de geringste spanning aanwijst.

Jolan

## ELECTRICITEITSVOORZIENING.

Wanneer men de groote vlucht ziet, die de electriciteitsvoorziening in den laatsten tijd genomen heeft, en het oog slaat op de groote volksbelangen die zij dient, dan mag het wel verwondering baren, dat in ons land de Staat zich hiermede nog in 't geheel niet heeft ingelaten. Oorspronkelijk aangevat door het particulier initiatief, hebben allens de gemeenten zich met de zaak bezig gehouden, terwijl in den laatsten tijd ook de meeste provincies het vraagstuk ter hand hebben genomen; maar de Staat heeft nog door geenerlei regeling in deze materie ingegrepen. Toch is dit een standpunt, dat door velen wordt afgekeurd, en in technische kringen neigen zeer velen over tot de overtuiging, dat een samenbrengen der tot nu toe op zichzelf staande belangen een dringende vereischte is. In dit verband moge hier de aandacht gevestigd worden op de belangrijke besprekingen, die aan dit vraagstuk werden gewijd in de jongste vergadering van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs, waar de heer H. A. van IJsselsteyn, indertijd Voorzitter van de Staatscommissie inzake Electriciteitsvoorziening, het vraagstuk inleidde. Hij wees daarbij op de enorme toename van het electriciteitsverbruik, die thans in vele gevallen reeds gebleken is veel grooter te zijn dan bovengenoemde Staatscommissie in 1914 had durven verwachten, en duidde aan hoe zich, parallel hiermede, in korten tijd vele centrales van uiteenlopend vermogen hebben ontwikkeld. Bij gemis aan centrale organisatie hebben deze zich echter alle op zichzelf gevormd, en hierin nu schuilt economisch een fout. In elke centrale n.l. moet men — zooals begrijpelijk is — een reserve hebben voor 't geval aan een der machines iets mocht haperen. Uit den aard der zaak moet deze reserve even groot zijn als de grootste in de centrale voorkomende machine. Daar het nu uit een bedrijfsoogpunt het voordeeligste is, met groote machine-eenheden te werken, maakt deze reserve ook een aanzienlijk bedrag uit. Wanneer men echter verschillende centrales aan elkaar koppelt, behoeft niet meer elk een reserve te hebben, maar kunnen zij gezamenlijk er één op na houden, hetgeen natuurlijk een enorme kapitaalsbesparing geeft, dus ook geringere productiekosten. Men kan nu bovendien met grootere machines werken; de kleinere bedrijven zouden b.v. alleen in de drukke uren kunnen bijspringen, en ook dit geeft een voordeelig stroomproductie. Technisch is deze samen koppeling van centrales tegenwoordig geheel mogelijk; in Zweden is ze reeds op een afstand van 350 K.M. uitgevoerd, de grootste in ons land voorkomende afstand. Gaat men dan ook verder, dan komt men tot de noodzakelijkheid — op den duur — van een geheele ringleiding door ons land, waarbij de electriciteit zou kunnen worden geproduceerd op de daartoe meest aangewezen plaatsen (onder anderen b.v. aan de Staatsmijnen, welker centrale te Heerlen thans reeds een groot deel van Limburg bedient).

De voordeelen en wenschelijkheid van den aanleg zulk eener leiding, die de verschillende centrales aan elkaar koppelt, werd dan ook algemeen beaamd, en het debat ontspon zich in hoofdzaak over de vraag, hoe die tot stand gebracht moet worden. De inleider verdedigde daarbij het standpunt, dat het Rijk hiervoor aangewezen is. Laat men de zaak op haar beloop, dan zullen hoe langer hoe meer uiteenlopende belangenferen zich consolideren, en het zal steeds moeilijker worden die samen te brengen. Gezien de zware tijden, die ook voor ons land voor de deur staan, is het absoluut noodig, dat voor de industrie een vaste grondslag voor krachtsvoortbrenging is gelegd, en de voorziening met electriciteit op de meest economische en zekere wijze kan gebeuren. De inleider kenschetste het daarom als een plicht der Regeering, hier in te grijpen en een groote leiding te bouwen, daar het voor geen der bestaande centrales een belang is, hier-

mede te beginnen. Daar van een eenmaal bestaande lijn de centrales zeker zouden kunnen profiteren, zou een belangengemeenschap van die bedrijven moeten tot stand worden gebracht, die de voortbrenging regelt, en die er voor zorgt, dat slechts die centrales, welke het goedkoopst kunnen produceeren, ook het meest leveren.

In het debat werden over deze organisatie ook wel andere meeningen gehoord. Sommigen waren wars van Staatsingrijpen en betoogden, dat men het aan de ontwikkeling moet overlaten, dat de centrales zich onderling verbinden; anderen zagen hierin bezwaar en meenden, dat de geheele stroomdistributie in rijkshanden moet komen en dat men aan de geringe belangstelling, die de bestaande bestuurslichamen uit den aard hunner niet-technische samenstelling hebben, door het inrichten van technische raden, of door het vormen van een Staatsbedrijf, moet tegemoetkomen. Wanneer men b.v. ziet, dat in het rapport van een commissie uit de Provinciale Staten van Zuid-Holland over deze kwestie, dat dezer dagen in behandeling zal komen, van het verbinden der hier aanwezige meerdere groote centrales zelfs met geen enkel woord wordt gerept, dan kan inderdaad de vraag rijzen of dit algemeen belang hier wel in goede handen is.

Wanneer men ziet, dat ook de Rijksregeering deze zaak tot nog toe zoo weinig krachtig heeft aangevat, moge hier de hoop worden uitgesproken, dat de belangstelling in steeds breeder kringen voor het electriciteitsvraagstuk de spoedige oplossing er van moge bevorderen.

Een goedkoope beschikbaarstelling van bedrijfskracht is een der grondvesten voor een gezonde industrie. Door die kracht vooral in het land verkrijgbaar te stellen, opent men haar steeds meer gebieden. Nieuwe industrieën worden daardoor mogelijk; de landbouw zal er in hooge mate van kunnen profiteren. En niet het minst kan het als een sociaal belang worden aangemerkt, dat men voor het stichten eener industrie niet meer op de groote steden alleen is aangewezen, doch ook het platteland plaats aan een industriële bevolking kan bieden.

Deze voordeelen zullen echter eerst ten volle bereikbaar zijn, wanneer in de electriciteitsvoorziening van ons land eenheid tot stand is gebracht.

I. H.

## EEN NIEUWE INDUSTRIE: PAPIERGAREN.

Door het uitbreken van den oorlog en de daarop gevolgde — geleidelijk steeds meer verscherpte — blokkade, geraakte Duitschland in de onmogelijkheid zich van velerlei, meest onmisbare, grondstoffen te voorzien, althans in voldoende mate. Reeds dadelijk is men toen daar te lande begonnen zich toe te leggen op het vervaardigen van surrogaten, die de tot dusver gebruikte stoffen zoo goed mogelijk konden vervangen. Het ligt voor de hand dat — gegeven de talrijkheid der betreffende grondstoffen — lang niet alle pogingen tot het gewenschte resultaat hebben geleid, maar in sommige opzichten schijnen uitkomsten van blijvende waarde te zijn verkregen. Zoo verstrekt een correspondent van de Frkf. Ztg. mededeelingen, die de verwachting wettigen, dat men er in geslaagd is een zeer goed bruikbaar surrogaat voor jute te vervaardigen.

Wij ontleenen daaraan het volgende:

„Van de jute-nijverheid gelooft men in ieder geval te mogen aannemen, dat haar omvorming (een surrogaat voor jute uit papier te vervaardigen) goeddeels van blijvende aard zal zijn. Jute en hennep worden reeds thans in veel grootere mate door inlandsche papierproducten vervangen, dan wij achter het front en in het particuliere leven kunnen waarnemen. De veelzijdigheid van het gebied, waarop die kunnen worden aangewend, hoe toevallig of theoretisch dit op het oogenblik nog moge schijnen, opent groote mogelijkheden voor de nieuwe industrie en vermindert onze afhankelijkheid van het buitenland. Volkomen is deze

onafhankelijkheid nog wel niet en wij voeren nog groote hoeveelheden in, maar de verzorging met cellulose en houtslip bestaat reeds en er moet naar worden gestreefd de „veredelingsproducten” uit te voeren.

„Het meest belangrijke halffabrikaat voor de nieuwe weefstof is de natroncellulose, waarvan wij oorspronkelijk in overwegende mate buitenlandsch, naderhand echter ook Duitsch fabrikaat verwerkten, in den laatsten tijd ook te zamen met de ons meer bekende sulfitcellulose. Machines voor het snijden der strooken verdeelen het papier, terwijl een procédé tot vergrooting der sterkte wordt toegepast. De papierstrooken worden op zelf-vervaardigde machines uitgesponnen, in vele gevallen echter ook op textiel-spinmachines, waarvoor de jute-machines het meest geschikt zijn, beter dan de vlas- en katoenspinmachines. In den jongsten tijd is echter juist de katoenindustrie uitstekend geslaagd in de omvorming en deze heeft zich bij verscheidene nieuwe ondernemingen geïnteresseerd.

De jute-industrie had reeds lang den nieuwen tak ingevoerd en er een grootbedrijf van gemaakt. Dit geldt in het bijzonder van de „mengweefgoederen”, die in het eerst uitsluitend werden vervaardigd, doch in toenemende mate door aanwending van papier alleen dienen te worden vervangen, ook wijl de plantaardige vezels, afgezien nog van het vlas, voor andere legerdoeleinden beschikbaar moeten blijven. Volgens de gemengde methode wordt het papier voor de duurzaamheid met katoenafval samen versponnen tot „textilose”, of met vlas en jute tot „textilit”, welk laatste procédé door de jute-industrie in belangrijke mate wordt toegepast. Daarnaast heeft men ook gemengde weefsels, waarbij de papierdraad de schering, de plantenvezel den inslag vormt of omgekeerd.”

#### DE NIEUWE ZEGELWET EN HET CHEQUE- EN GIRO-VERKEER.

Niet alleen — gelijk elders in dit nummer blijkt — de nieuwe registratiewet, ook de zegelwet, die op het oogenblik bij de Tweede Kamer in behandeling is, heeft van verschillende zijden bezwaren doen rijzen. Voor een groot deel zijn deze gelegen in den bijzonderen aard van het betrokken bedrijf, het assurantiebedrijf in de eerste plaats. Ook bezwaren van meer algemeenen aard zijn echter ingebracht. Tot deze behoort in de eerste plaats het punt, dezer dagen door de Ned. Bank in een adres aan de Tweede Kamer ontwikkeld. Aan het bezwaar — de heffing van een zegelrecht van 5 cent voor overschrijvingsbiljetten (giro-biljetten), terwijl ook op z.g. chèques een recht van 5 cent gehandhaafd blijft — is intusschen, nadat in de vergadering der Tweede Kamer van gisteren de heer Patijn zich aan de zijde van het Bankbestuur had gesteld, door de Regeering te gemoet gekomen. Practische beteekenis heeft het adres dus niet meer. Niettemin zijn de zinsneden, waarin de Bank hare bezwaren motiveert, van genoegzaam belang om hier een plaats te vinden.

„De tallooze pogingen” — zoo schrijft de Nederlandsche Bank in haar adres — van verschillende zijden sedert jaren in het werk gesteld om in Nederland een verbetering van het geldverkeer te verkrijgen, hebben, wat het chèque-verkeer betreft, nog steeds een zeer gering resultaat opgeleverd naar overtuiging van velen en ook van ondergeteekende op grond, dat z.g. chèques belast waren met een zegel van 5 cent per stuk. Over betalingen in groote bedragen is dit zegelrecht van geen beteekenis; voor een ontwikkeling van chèque-verkeer ook voor de meest voorkomende dagelijksche betalingen, die uit den aard der zaak van klein bedrag zijn, is dit zegelrecht eenvoudig prohibitief.

Bij onze Oostelijke naburen kunnen wij in dit opzicht een uitmuntende les nemen. Pogingen in Duitschland gedaan om het chèque-wezen tot groote

ontwikkeling te brengen, hadden aanvankelijk een zeer bevredigend succes, totdat de Duitsche wetgever heeft besloten chèques met een zegelrecht van 5 pfennig te belasten; deze maatregel is eenvoudig de nekslag geweest voor het chèque-verkeer, dat daarna en dientengevolge tot een zeer onbeduidenden omvang is teruggelopen. Niettegenstaande Duitschland in den oorlogstijd ook bedacht moest zijn om zijne bronnen van inkomsten uit belastingen ook sterk te verhoogen, heeft de wetgever in Duitschland ingezien, dat hij een ernstige fout had begaan met de instelling van dat recht van zegel en heeft de wetgever aldaar vóór eenige maanden dat recht van zegel nadrukkelijk afgeschaft.

De pogingen in Nederland om het giro-verkeer meer algemeen te ontwikkelen, kunnen vooral in de laatste jaren op een toenemend succes wijzen, en er zijn alle aanwijzingen, dat vooral in de naaste toekomst de stelselmatige toepassing van het giro-verkeer, nu ook groote gemeenten, als b.v. de gemeente Amsterdam, zich principieel daarvoor met hare administratie willen inrichten, tot de zoo lang gewenschte ontwikkeling zal komen. Indien giro-biljetten in het vervolg met 5 cent zouden moeten worden gezegeld, is het buiten eenigen twijfel, dat daarmede de nekslag aan het giro-verkeer zal zijn toegebracht. Ook De Nederlandsche Bank zal in dat geval hare pogingen om het giro-verkeer verder te ontwikkelen moeten opgeven. Bij iedere belasting-wetgeving moet worden voorkomen, dat de opgelegde belasting het getroffen object van belasting zal dooden; het giro-verkeer is ten doode opgeschreven door een dergelijk zegelrecht, en zal dus eene belasting van het giro-verkeer op deze wijze ook aan den Staat niets opbrengen. Het doel met de belasting wordt gemist, en het voor de gemeenschap zoo hoogst nuttige middel van geldverkeer in zijne thans gunstige ontwikkeling gesmoord.

Waar allen in den Staat, vooral in den tegenwoordigen tijd, moeten medewerken tot verbetering van de economische toestanden, waaronder ook zeer zeker begrepen verbetering van het geldverkeer, acht ondergeteekende — zoo besluit het adres — zich verplicht Uwe Hooge Vergadering met aandrang op deze bezwaren te wijzen, en haar te verzoeken alsnog die maatregelen te nemen in overleg met de Regeering, dat het zegelrecht voor z.g. chèques niet wordt bestendigd en dat het zegelrecht voor giro-biljetten niet wordt ingevoerd.”

#### OOGSTRESULTATEN IN DE VEREENIGDE STATEN.

Volgens het eindverslag van het landbouw-bureau te Washington betreffende de graanoogsten, is de bebouwde oppervlakte en de opbrengst, vergeleken bij de voorafgegane twee jaren, als volgt geweest:

	Oppervlakte.		
	1916 acres	1915 acres	1914 acres
Wintertarwe..	34.829.000	40.453.000	36.008.000
Voorjaarstarwe	17.956.000	19.445.000	17.533.000
Maïs .....	105.954.000	108.321.000	103.430.000
Haver .....	41.539.000	40.780.000	38.442.000
Gerst .....	7.674.000	7.395.000	7.565.000
Rogge .....	3.096.000	2.856.000	2.541.000
Lijnzaad .....	1.605.000	1.367.000	1.645.000
	Opbrengst.		
	1916 bushels	1915 bushels	1914 bushels
Wintertarwe..	482.000.000	655.450.000	684.990.000
Voorjaarstarwe	158.000.000	356.460.000	206.027.000
Maïs .....	2.583.000.000	3.054.535.000	2.672.804.000
Haver .....	1.252.000.000	1.540.362.000	1.141.060.000
Gerst .....	181.000.000	237.000.000	194.953.000
Rogge .....	47.000.000	49.190.000	42.779.000
Lijnzaad .....	15.000.000	13.845.000	13.749.000

Blijkens bovenstaande gegevens is de opbrengst van tarwe ongeveer 272 miljoen bushels kleiner dan die

van 1915 en zij is slechts circa 20 miljoen boven 1911, toen de hoeveelheid als gevolg van de buitengewone droogte sterk tegenviel. Ook de maïs, welke voor de vleeschvoorziening van zoo groot belang is, blijft aanzienlijk ten achter bij hetgeen 1915 had gegeven. Dit geldt mede van de andere opgenoemde gewassen, behalve de onbeduidende uitzondering van lijnzaad. Alle soorten samengenomen is de hoeveelheid 4718 miljoen bushels tegen 5907 miljoen in 1915 en 4956 miljoen in 1914. Om een lager totaal te vinden, moet men teruggaan tot 1911 met 4268 miljoen.

Het tegenvallen van de oogstopbrengsten is te ernstiger, waar b.v. de tarweproductie in de meeste andere landen van verbouw tamelijk veel beneden die van 1915 blijft. Voor de invoerlanden is er dan ook alle reden om aan het vraagstuk der voorziening de volle aandacht te wijden, zooals eenige weken geleden in een artikel in dit blad breedvoerig is besproken.

#### DE ECONOMISCHE TOESTAND VAN CHILI.

In een bericht van den „Deutschen Wirtschaftsverband für Süd- und Mittel-Amerika“ komt een bespreking voor over den invloed van den oorlog op Chili's economischen toestand.

De uitvoercijfers over 1913 toonen van hoe groote beteekenis de salpeterproductie voor dit land is. In 1913 werden 60.266.000 quintalen (1 quintal is 46 K.G.) salpeter gewonnen, waarvan 59.529.100 quintalen tegen een gemiddelden prijs van circa f 4,80 per quintal werden uitgevoerd. Daarbij kan dan nog worden aangestipt, dat in genoemd jaar de marktnoteringen van dit product niet belangrijk van evenbedoeld gemiddelde afweken. Het uitvoerrecht, dat op de salpeter wordt geheven, gaf den Staat in 1913 alleen reeds inkomsten ten beloope van rond f 83 miljoen, terwijl alle overige bronnen van inkomsten datzelfde jaar f 101 miljoen gaven.

Van Juli 1912 tot Juni 1913 werden 62.322.617 quintalen salpeter geproduceerd, in hetzelfde tijdvak van 1914/15 slechts 34.091.243 quintalen. Bij het uitbreken van den oorlog waren bij deze industrie 134 maatschappijen betrokken met een kapitaal van f 360 miljoen — waarvan o.a. f 132 miljoen Chileensch en f 120 miljoen Engelsch — en in Maart 1915 hadden die alle, op 36 na, het bedrijf stopgezet, daar de markt voor salpeter tot f 3,42 gedaald was, een prijs, die de productiekosten niet dekt. In April was er eenig herstel en in Juni werkten weder 61 ondernemingen.

De lange duur van den oorlog en het ontzaglijke munitieverbruik deden daarna de vraag naar salpeter in die mate toenemen, dat de prijs aanzienlijk steeg en zich tusschen f 4,80 en f 5,10 bleef bewegen. Van de productie werd ongeveer 45 pCt. aan de munitiefabrieken in Amerika en de Entente-landen verkocht. In Chili wordt intusschen gevreesd, dat na het eindigen van den oorlog, wanneer de salpeter wederom nagenoeg uitsluitend als meststof zal worden aangewend, ernstige storing in den economischen toestand zal kunnen ontstaan.

In 1914 kwam Chili als derde voor in de rij der koperproduceerende landen. De cijfers van 1915 zijn nog niet nauwkeurig bekend, maar het staat nu reeds vast, dat het land één plaats is opgeschoven en achter de Vereenigde Staten volgt. Een der voornaamste producenten is de Chili-Exportation Co., een met Amerikaansch kapitaal ad f 300 miljoen werkende maatschappij. Zij bezit de door een lijn met den Antofagasta-spoorweg verbonden belangrijke Chuquicamata-mijn, en stelt pogingen in het werk om haar productie tot 75.000 ton koper 's jaars op te voeren. In Mei van het laatste jaar richtte de Ch. E. Co. hoogovens op tot een kostprijs van niet minder dan f 48 miljoen. Volgens de ramingen bevat de mijn 300 miljoen ton erts met een gehalte van ongeveer 2 pCt. koper.

Hoewel Chili uitgestrekte ijzerertslagen bezit, zijn

die tot nog toe niet in belangrijke mate ontgonnen. Tengevolge van de verwerving der Tofsmijnen in de provincie Coquimbo door de Bethlehem Steel Corporation is de uitvoer evenwel levendiger geworden en de hoeveelheid zal naar raming het drievoudige worden van die in het vorige jaar. Genoemde mijnen bevatten globaal 130 miljoen ton ijzererts met een gehalte van 70 pCt. en voorts een klein percentage phosphorus. De Bethlehem Steel Corporation is voornemens de ertsen met een eigen tot dit doel ingerichte transportvloot naar haar fabrieken in Pittsburgh te vervoeren. Berekend is, dat de vervoerskosten nog niet volle f 12 per ton zullen bedragen. Wordt dit plan verwezenlijkt, dan is een belangrijke uitvoer van ertsen uit Chili te wachten. De ijzerproductie heeft in de eerste helft van 1915 reeds de totale hoeveelheid van 1914 bereikt.

Door het beschikbaar komen van arbeidskrachten wegens de slapte in de salpeter-nijverheid werd de landbouw op grooter schaal beoefend. Dank zij den overvloedigen oogst steeg de uitvoer van haver in de eerste helft van 1916 tot 64.938 ton tegen 37.237 ton in de eerste helft van 1915. De waarde van den uitvoer van vee en veteelt-producten steeg in hetzelfde tijdsverloop met f 3,6 miljoen.

#### DE DUITSCHE OORLOGSSCHULDEN.

Volgens de bij den Rijksdag ingediende Anleihenaktschrift is het bedrag der leeningscredieten van M. 34,90 milliard in 1915, gestegen tot M. 56.922,83 miljoen. Daarvan was op 30 Sept. 1916 gerealiseerd (millioenen mark):

	Nominaal.	Effectief.
5 pCt. Obl. van het Rijk ..	32.172,08	31.552,01
4 " " " " " ..	1.137,81	1.139,97
3½ " " " " " ..	1.972,19	1.972,98
3 " " " " " ..	1.630,99	1.444,65
5 " Schatkistbiljetten ..	1.906,65	1.857,55
4½ " " " " " ..	1.533,81	1.451,20
4 " " " " " ..	80,—	73,03
Renteloos schatkistpapier ....	10.339,20	10.339,20

Totaal ..... 50.772,73 49.830,59

De bovenstaande opgave heeft niet enkel betrekking op de oorlogsschuld, maar mede op de schuld van het Rijk, welke reeds vóór den oorlog bestond. Deze laatste is samengesteld uit de hierboven vermelde 4 pCt., 3½ pCt. en 3 pCt. Rijksleeningen, benevens de 4 pCt. schatkistbiljetten, tot een gezamenlijk beloop van M. 4.820,99 miljoen. Uit gegevens elders gingen wij na, dat deze schuld op 1 Jan. 1914 M. 4900 miljoen bedroeg. Met het renteloos schatkistpapier zijn natuurlijk de schatkistwissels bedoeld. Het is niet geheel juist in dit verband van renteloze schuld te spreken, daar deze wel degelijk rente vordert; het eenige verschil met gewone staatsschuld is, dat hier (n.l. bij de wissels) de rente bij de uitgifte in aftrek wordt gebracht, dus vooruit betaald.

De 5 pCt. rijksleeningen werden tegen een gemiddelden koers van 97,836 pCt. uitgegeven, de 4½ pCt. schuld tegen 94,615 pCt., de 4 pCt. tegen 99,605 pCt., de 3½ pCt. tegen 100,04 pCt. en de 3 pCt. tegen 88,575 pCt. De gemiddelde rente van de geheele schuld bedraagt 4,912 pCt.

#### REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Uitvoer van vlas. In verband met regelingen voor den uitvoer van partijen vlas is eene „Vlasvereeniging“ gevormd en is door den minister van landbouw eene rijkscommissie van toezicht op deze vereeniging ingesteld.

Uitvoer van groenten. Bepaald is, dat van kropsla op de ingeschreven veilingen tot nader order



niets voor het binnenland behoeft te worden geveild.

Verbouw en prijzen van landbouwproducten. In verband met de tijdsomstandigheden wordt door den minister van landbouw een ernstig beroep gedaan op de Nederlandsche landbouwers om het bouwplan voor het volgende oogstjaar zoodanig te regelen, dat het grootst mogelijke deel der productie voor de voeding der Nederlandsche bevolking en van den veestapel gebruikt kan worden. In verband hiermede is het wenschelijk, dat de ruimst mogelijke uitbreiding gegeven wordt aan den verbouw van die voedingsgewassen — met name granen en peulvruchten — waarvan in normale omstandigheden de productie kleiner is dan de consumptie.

De minister is voornemens ter ondersteuning van de hierboven omschreven cultuurinrichting in de eerste plaats de voor binnenlandsch verbruik verbouwde gewassen zoo noodig aan te koop tegen flinke prijzen. Voor de prijsvaststelling zal een commissie van advies worden benoemd, waarvan drie leden aangewezen door de landbouworganisaties en drie door den minister; het advies zal vooral gebaseerd moeten zijn op de productiekosten.

Voorts zullen zoodanige maatregelen genomen worden, dat de verbouw van geheel of gedeeltelijk voor export bestemde gewassen minder winstgevend zal zijn dan de teelt van landbouwproducten voor binnenlandsch verbruik.

De Minister is voornemens een beroep te doen op de medewerking der landbouworganisaties om het landbouwbedrijf zooveel mogelijk in de gewenschte richting te sturen.

Maximumprijzen. IJzer en staal. Voor handelsmaterialen in ijzer en staal zijn nieuwe maximumprijzen vastgesteld.

Spiering. Nu de uitvoer van spiering in alle grootten verboden is, zal ook deze visch ingevolge de distributiewet beschikbaar worden gesteld. De maximumprijzen zijn als volgt bepaald: voor den groothandel op 16 ct., voor den kleinhandel op 22 ct. per K.G. en de maximum-inkoopsprijs voor de gemeente op 16 ct. per K.G.

Eieren. Met ingang van 16 dezer is de maximumkleinhandelsprijs voor verse kipeieren ingevolge art. 2 der Distributiewet verhoogd van 11 op 14 cent per stuk.

Distributie van zachte zeep. In verband met moeilijkheden inzake de verkrijging van de grondstoffen, zal de distributie van regeerings-(zachte) zeep, eerst op 2 Januari a.s. een aanvang kunnen nemen.

Verbod tot bakken van melkbrood. In verband met van verschillende gemeentebesturen ontvangen aanvragen, of bezwaar tegen het uitvaardigen van een verbod tot gebruik van melk bij het bakken van brood, is bij circulaire de aandacht der burgemeesters er op gevestigd, dat een dergelijk lokaal verbod tot bakken van melkbrood door den burgemeester of het gemeentebestuur krachtens de bepalingen der Distributiewet 1916 niet kan worden uitgevaardigd. Wel kan de minister van landbouw een dergelijk verbod uitvaardigen op grond van art. 6 der genoemde wet, en de minister is bereid daartoe over te gaan voor die gemeenten, waar dit wenschelijk wordt geacht.

Groentemest. Volgens mededeeling van de Kunstmestcommissie zal een aanvang worden gemaakt met de distributie voor den oogst 1916/17 en wel tot een hoeveelheid van 50 pCt. van iedere goedgekeurde aanvrage à f 16,50 per 100 K.G.; gewaarborgd wordt een gehalte van 5 pCt. stikstof, 6 pCt. fosforzuur en 8 pCt. kali.

Graanaanvoer. De regeering heeft besloten de voor den graanaanvoer bestemde schepen voortaan uitsluitend met voor de regeering bestemde granen te beladen.

## STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. \*\*\* beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

### GELDKOERSEN.

#### I. BANKDISCONTO'S.

	16 December 1916	20 Juli 1914
Ned. { Disc. Wissels.	4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bank { Bel. Binn. Eff.	4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14
{ Vrsch. in R.C.	5 1/2 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14
Bank van Engeland	6 " 14 Juli '16	3 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " 20 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 10 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Russische Staatsbk.	6 " 27 Juli '14	5 " 1 Apr. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 " 10 " '15	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	5 1/2 " 9 Nov. '16	4 1/2 " 6 " '14
Zwitserse Nat. Bk.	4 1/2 " 2 Jan. '15	3 1/2 " 19 " '14
Bank van Italië . .	5 " 1 Juni '16	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3—5 " 4 Febr. '15	—
Javasche Bank . . .	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

#### II. OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
16 Dec. '16	4 3/8	4 1/2	5 17/32	4-5/8	—	5-6 1)
11-16 " '16	4-3/8	3 1/2-4 1/2	5 17/32	4-5/8	—	3 1/4-10
4-9 " '16	4 1/8-3/8	3 1/2-4	5 17/32	4-5/8	—	3 1/2-9
27 N.-2 D. '16	3 3/4-4 1/4	3 1/2	5 17/32	4-5/8	—	4-6 1/2
13-18 D. '15	3	3-3/8	5 1/8-3/16	—	—	1 7/8-2
14-19 D. '14	—	—	2 7/8	—	—	3 1/8-3/8
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 15 December.

### WISSELKOERSEN.

#### I. KOERSEN IN NEDERLAND.

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijksche noteeringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijksche koersen op New York, alsmede de laagste en hoogste der week zijn aan particuliere opgaven ontleend.

Data	Londen	Berlijn	Parijs	New York
11 Dec. 1916 ..	11.67	39.60	42.02 1/2	2.44 3/8
12 " 1916 ..	11.67	40.92 1/2	42.05	2.44 3/4
13 " 1916 ..	11.67	42.25	42.10	2.44 3/8
14 " 1916 ..	11.67	40.—	42.05	2.44 3/8
15 " 1916 ..	11.67	41.50	42.05	2.44 3/4
16 " 1916 ..	11.68	41.50	42.10	2.44 7/8
Laagste der week	11.66 1/2	39.05	41.95	2.44 3/8
Hoogste " "	11.68 1/2	45.—	42.10	2.44 7/8
9 Dec. 1916 ..	11.67	39.17 1/2	42.02 1/2	2.44 3/4
2 " 1916 ..	11.68	39.90	42.05	2.44 3/4
Muntpariteit ..	12.10 3/8	59.26	48.—	2.48 3/4

Data	Zwitserland	Wenen	Kopenhagen	Stockholm	Batavia telegrafisch
16 Dec. 1916	49.40	26.—	67.25	71.95	99 1/2-100 1/2
Laagste d. w.	48.75	24.20	66.90	70.—	—
Hoogste " "	50.75	28.50	67.90	72.90	—
9 Dec. 1916	49.10	24.40	66.90	71.50	99 1/2-100 1/2
2 " 1916	47.40	25.17 1/2	66.07 1/2	69.82 1/2	99 1/2-100 1/2
Muntpariteit	48.—	50.41	66.67	66.67	100

#### OVERZICHT.

De wisselmarkt was buitengewoon onregelmatig. De vredesvoorstellen veroorzaakten aanvankelijk een krachtig oplopen van de ver beneden pari staande koersen voor

Berlijn, Weenen en Petersburg en een sterke daling van de boven pari staande koersen voor Skandinavië, Zwitserland en Spanje.

Londen, Parijs en New York bleven aanvankelijk onveranderd. Daarentegen steeg de toch reeds boven pari staande koers voor Buenos Aires nog beduidend verder. Later was vooral Berlijn weder flauwer en Skandinavië en Zwitserland weder vaster. Ten laatste begonnen echter toch de koersen voor Londen, Parijs en New York ook aan te trekken, waarop Berlijn en Weenen eveneens weder direct vaster en vooral Zwitserland weder flauwer was. Londen 11,67—11,68. Parijs 42—42,10. New York 244 $\frac{1}{2}$ —244 $\frac{7}{8}$ . Van de overige landen echter grotere schommelingen. Berlijn 39,05—45,——40,05—41,50. Weenen 24,20—28,50—25,05—26,—. Zwitserland 48,90—50,45—49,25—49,75—49,——49,40!! Roebels 72,50—74,—. Spanje 53,——50,75. Buenos Aires 1,08—1,11 $\frac{1}{4}$ .

### II. KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterdam. (in cents per gld.)
16 December 1916	4.76.50	5.84	72 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{7}{8}$
Laagste d. week..	4.76.35	5.83 $\frac{1}{2}$	65 $\frac{7}{8}$	40 $\frac{19}{10}$
Hoogste „ „ ..	4.76.50	5.85	74.—	40 $\frac{19}{10}$
9 December 1916	4.76.45	5.85	66 $\frac{1}{4}$	40 $\frac{19}{10}$
2 „ 1916	4.76.35	5.85	66 $\frac{1}{2}$	40 $\frac{9}{16}$
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 $\frac{1}{4}$	95 $\frac{1}{4}$	40 $\frac{9}{16}$

### III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	1 Dec. 1916	8 Dec. 1916	Week 9-13 December		13 Dec. 1916
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 $\frac{3}{8}$	97 $\frac{3}{8}$	97 $\frac{3}{8}$	97 $\frac{3}{8}$	97 $\frac{3}{8}$
B. Aires....	d.p.gd.pes.	49 $\frac{3}{8}$	50 $\frac{1}{2}$	50 $\frac{1}{2}$	51 $\frac{3}{4}$	51 $\frac{3}{4}$
Calcutta....	sh/d.p.rup.	1 $\frac{4}{8}$ $\frac{5}{8}$	1 $\frac{4}{8}$ $\frac{5}{8}$	1 $\frac{4}{8}$ $\frac{5}{8}$	1 $\frac{4}{8}$ $\frac{5}{8}$	1 $\frac{4}{8}$ $\frac{5}{8}$
Hongkong..	id. p. \$	2 $\frac{3}{8}$ $\frac{3}{4}$	2 $\frac{3}{8}$ $\frac{3}{4}$	2 $\frac{3}{8}$ $\frac{3}{4}$	2 $\frac{4}{8}$ $\frac{1}{4}$	2 $\frac{4}{8}$ $\frac{1}{4}$
Lissabon....	d. p. pseudo	31 $\frac{3}{8}$	31 $\frac{1}{8}$	30 $\frac{3}{4}$	31 $\frac{1}{2}$	31 $\frac{1}{8}$
Madrid....	Peset. p. £	22.97 $\frac{1}{2}$	22.20	22.15	22.42	22.37
Montevideo..	d. p. peso	53 $\frac{3}{8}$	55 $\frac{1}{4}$	55 $\frac{1}{4}$	56 $\frac{1}{4}$	56 $\frac{1}{4}$
Montreal....	\$ per £	4.76 $\frac{1}{4}$	4.76 $\frac{1}{2}$	4.76 $\frac{1}{4}$	4.76 $\frac{3}{4}$	4.76 $\frac{1}{2}$
Pétrograd..	R. p. £ 10	162	161 $\frac{3}{4}$	161 $\frac{1}{2}$	164 $\frac{1}{2}$	163 $\frac{3}{8}$
R.d.Janeiro <sup>1)</sup>	d. p. milr.	11 $\frac{25}{32}$	12	12	12 $\frac{1}{32}$	12
Rome.....	Lires p. £	32.13	32.20	32.35	32.90	32.70
Shanghai..	sh/d.p. tael	3 $\frac{5}{8}$ $\frac{1}{4}$	3 $\frac{6}{8}$	3 $\frac{6}{8}$	3 $\frac{6}{8}$	3 $\frac{6}{8}$
Singapore..	id. p. \$	2 $\frac{4}{8}$ $\frac{1}{10}$	2 $\frac{4}{8}$ $\frac{1}{10}$	2 $\frac{4}{8}$ $\frac{1}{10}$	2 $\frac{4}{8}$ $\frac{1}{10}$	2 $\frac{4}{8}$ $\frac{1}{10}$
Valparaiso <sup>1)</sup>	d. p. pap. p.	11	11 $\frac{19}{32}$	11 $\frac{19}{32}$	11 $\frac{19}{32}$	11 $\frac{19}{32}$
Yokohama..	sh/d.p. yen	2 $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{10}$	2 $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{10}$	2 $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{10}$	2 $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{10}$	2 $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{10}$

<sup>1)</sup> Noteeringen op 90 dagen.

### GOUD EN ZILVER.

#### GOUDBEWEGING BIJ DE BANK VAN ENGELAND.

Sedert begin Augustus 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

#### ZILVER.

In de afgelopen week heeft de zilvermarkt een gestadige rijzing ondergaan, terwijl het aanbod meerendeels redelijk beperkt was. De vraag zowel voor muntdoeleinden als van de zijde der bazaars bleef aanhouden.

Notering te Londen.		te New York.	
16 Dec. 1916.....	36 $\frac{19}{10}$	76 $\frac{1}{4}$	
9 „ 1916.....	36	75 $\frac{1}{4}$	
2 „ 1916.....	36	75 $\frac{1}{4}$	
25 Nov. 1916.....	35 $\frac{9}{10}$	73 $\frac{3}{8}$	
18 Dec. 1915.....	26	54 $\frac{1}{4}$	
19 Dec. 1914.....	22 $\frac{1}{2}$	48 $\frac{1}{2}$	
20 Juli . 1914.....	24 $\frac{19}{10}$	54 $\frac{1}{8}$	

### NEDERLANDSCHE BANK.

#### VERKORTE BALANS OP 16 DECEMBER 1916.

Activa.		
Binnenl. Wissels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 40.691.222,50 B.-bk. „ 806.829,10 Ag.sch. „ 12.417.490,99 $\frac{1}{2}$	f 53.915.542,68 $\frac{1}{2}$
Papier o. h. Buitent. in disconto	Idem eigen portef. f 7.104.768,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „		7.104.768,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 39.110.934,91 $\frac{1}{2}$ B.-bk. „ 5.103.356,93 Ag.sch. „ 33.464.529,40 $\frac{1}{2}$	f 77.678.821,25
Op Effecten	f 72.393.621,25	
Op Goederen en Spec.	„ 5.285.200,—	77.678.821,25
Voorschotten a. h. Rijk		8.399.240,62 $\frac{1}{2}$
Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 61.449.930,—	
Muntmat. Goud	„ 529.073.001,28 $\frac{1}{2}$	
	f 590.522.931,28 $\frac{1}{2}$	
Munt, Zilver, enz.	„ 6.947.914,69	
Muntmat. Zilver	„ —	597.470.845,97 $\frac{1}{2}$
Effecten		
Bel.v. h. Res.fonds.	f 5.142.970,12 $\frac{1}{2}$	
id. van $\frac{1}{8}$ v. h. kapit.	„ 3.953.173,25	9.096.143,37 $\frac{1}{2}$
Geb. en Meub. der Bank		1.400.000,—
Diverse rekeningen		65.684.467,52
		f 820.749.829,43
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	„ 5.155.090,93 $\frac{1}{2}$	
Bankbiljetten in omloop	„ 733.316.015,—	
Bankassignatiën in omloop	„ 2.616.767,53	
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk	f —	
Van anderen	„ 53.895.000,37	53.895.000,37
Diverse rekeningen		5.766.955,59 $\frac{1}{2}$
		f 820.749.829,43
Beschikbaar metaalsaldo	f 438.613.213,49	
Op de basis van $\frac{1}{8}$ metaaldekking	„ 280.647.656,91	
Minder bedragaan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ 2.193.066.065,—	

Bij vergelijking met den vorigen weekstaat blijken de volgende verschillen:

	Meer	Minder
Disconto's	2.765.513,92	
Buitenlandsche wissels	70.716,—	
Beleeningen	7.375.710,31	
Goud	6.396.703,20	
Zilver	93.207.11 $\frac{1}{2}$	
Bankbiljetten		7.326.220,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	19.184.546,97	

N.B. Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	16 Dec. 1916	9 Dec. 1916
Aan schatkistpromessen.. waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	f 105.350.000,—	f 102.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 33.000.000,—	„ 30.000.000,—
Aan zilverbons ..	„ 105.879.000,—	„ 105.879.000,—
	„ 15.979.792,—	„ 15.956.827,—

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andero opeischbare schulden
16 Dec. 1916	590.523	6.948	733.316	56.512
9 „ 1916	584.126	6.855	740.642	37.300
2 „ 1916	585.142	6.626	746.774	39.773
25 Nov. 1916	584.591	6.725	736.284	48.950
18 „ 1916	582.121	6.541	738.544	49.804
11 „ 1916	584.157	6.450	740.458	50.211
4 „ 1916	585.201	6.318	744.709	51.672
28 Oct. 1916	583.642	6.531	730.338	76.022
21 „ 1916	583.658	6.410	715.965	91.762
14 „ 1916	584.677	6.273	715.453	90.348
7 „ 1916	587.354	6.189	708.521	99.070 <sup>1)</sup>
30 Sept. 1916	587.360	6.597	700.782	108.636
23 „ 1916	587.367	6.931	678.644	143.451
18 Dec. 1915	421.701	6.379	562.055	49.075
19 Dec. 1914	207.979	4.444	472.491	24.563
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

<sup>1)</sup> Waarvan Rek. crt. saldo van het Rijk f 2.694.000.

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
	Totaal	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks			
16 Dec. 1916	53.916	33.000	77.679	438.613	76
9 „ 1916	51.150	30.000	70.303	434.497	76
2 „ 1916	58.810	37.000	80.167	433.563	75
25 Nov. 1916	68.280	50.000	66.229	433.374	75
18 „ 1916	73.662	56.000	67.000	430.096	75
11 „ 1916	67.920	52.000	66.721	431.577	75
4 „ 1916	70.590	54.000	70.927	431.346	73
28 Oct. 1916	99.035	83.000	63.153	428.001	73
21 „ 1916	98.853	83.000	60.507	427.622	73
14 „ 1916	93.911	78.000	59.502	428.889	73
7 „ 1916	105.286	89.500	59.986	431.122	73
30 Sept. 1916	105.616	89.500	60.662	431.171	72
23 „ 1916	106.005	89.500	61.692	428.984	72
18 Dec. 1915	73.024	45.500	89.994	305.293	70
19 Dec. 1914	159.962	66.500	129.804	112.796	43
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 <sup>1)</sup>	54

<sup>1)</sup> Op de basis van  $\frac{2}{3}$  metaaldekking.

## JAVASCHE BANK.

## OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden Guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andero opeischbare schulden
21 Oct. 1916	70.711	22.854	158.759	52.810
14 „ 1916	70.761	22.717	157.649	57.493
7 „ 1916	70.441	23.743	154.876	58.321
30 Sept. 1916	69.323	23.929	151.308	56.123
23 Oct. 1915	40.234	32.259	139.402	28.003
24 Oct. 1914	41.535	22.659	138.759	20.101
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse reke-ningen <sup>1)</sup>	Beschikbaar metaal-saldo	Dek-kings-percentage
21 Oct. 1916	6.036	37.697	70.808	7.852	51.252	44
14 „ 1916	6.258	37.992	72.250	9.107	50.449	43
7 „ 1916	6.399	37.374	74.127	8.585	50.823	44
30 Sept. 1916	6.476	37.403	63.218	8.514	51.766	45
23 Oct. 1915	5.736	18.256	47.950	26.321	39.013	43
24 Oct. 1914	5.902	9.131	47.901	13.225	32.422	40
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 <sup>2)</sup>	44

<sup>1)</sup> Sluitpost der activa.<sup>2)</sup> Op de basis van  $\frac{2}{3}$  metaaldekking.

## SURINAAMSCHE BANK.

## OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Metaal	Circulatie	Andero opeischbare schulden	Disconto's	Div. reke-ningen <sup>1)</sup>
4 Nov. 1916	680	1.090	728	892	774
28 Oct. 1916	665	1.004	797	888	755
21 „ 1916	689	1.104	897	889	804
14 „ 1916	632	1.145	692	885	727
6 Nov. 1915	697	969	1.034	875	1.104
7 Nov. 1914	1.065	1.052	952	743	276
25 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

<sup>1)</sup> Sluitpost der activa.

## BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

## I. BANK VAN ENGELAND.

WEEKSTAAT VAN 6 DECEMBER 1916.

ISSUE DEPARTMENT.

Notes issued.. £ 72.683.105	Government Debt £ 11.015.100
	Other securities „ 7.434.900
	Gold coin and bullion „ 54.233.105
£ 72.683.105	£ 72.683.105

BANKING DEPARTMENT.

Capital..... £ 14.553.000	Government securities .. £ 42.187.693
Rest .. „ 3.235.919	Other securities „ 106.749.646
Public deposits „ 58.716.597	Notes .. „ 34.824.770
Other deposits „ 108.946.191	Gold and silver coin .. „ 1.709.625
Seven-day and other bills.. „ 20.027	
£ 185.471.734	£ 185.471.734

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regeering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangewezen Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 26 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
13 Dec. 1916	55.106	37.957	***	***	***
6 „ 1916	55.943	37.858	138.568	28.500	107.268
29 Nov. 1916	56.043	37.656	136.582	28.500	105.323
22 „ 1916	56.469	36.920	135.808	28.500	104.878
15 Dec. 1915	50.281	34.267	97.145	28.500	54.621
16 Dec. 1914	72.414	35.592	36.082	16.500	16.924
22 Juli 1914	40.164	29.317	.....	.....	.....

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek-kings-percentage <sup>1)</sup>
13 Dec. 1916	42.188	104.060	57.512	106.526	35.599	21.70
6 „ 1916	42.188	106.750	58.717	108.946	36.534	21 $\frac{1}{4}$
29 Nov. 1916	42.188	104.271	56.237	109.269	36.837	22 $\frac{1}{4}$
22 „ 1916	42.188	98.634	55.580	105.418	37.938	23 $\frac{1}{2}$
15 Dec. 1915	32.840	96.865	52.136	94.169	34.464	23,55
16 Dec. 1914	11.969	116.482	43.168	122.736	55.272	33,31
22 Juli 1914	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{3}{8}$

<sup>1)</sup> Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

## II. DUITSCHE RIJKS BANK.

STAAT VAN 7 DECEMBER 1916.

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

Metallbestand .....	Mk.	2.535.106.000
davon Goldbestand .....	"	2.518.759.000
Reichs- und Darlehenskassenscheine....	"	264.074.000
Noten anderer Banken .....	"	5.439.000
Wechsel .....	"	7.930.684.000
Lombardförderungen .....	"	11.503.000
Effekten .....	"	90.261.000
Sonstige Aktiva .....	"	675.627.000
Grundkapital .....	"	180.000.000
Reservefonds .....	"	85.471.000
Notenumlauf .....	"	7.401.890.000
Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten	"	3.423.665.000
Sonstige Passiva .....	"	421.668.000

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grotendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekkings-percentage <sup>1)</sup>
7 Dec. 1916	2.535.106	2.518.759	264.074	7.401.890	38
30 Nov. 1916	2.534.945	2.518.488	315.832	7.333.660	39
23 „ 1916	2.534.517	2.518.231	281.848	7.127.016	40
15 „ 1916	2.533.020	2.516.753	300.574	7.178.348	39
15 Dec. 1915	2.474.971	2.437.768	320.361	6.099.781	47
15 Dec. 1914	2.096.914	2.051.999	627.570	4.275.316	64
23 Juli 1914	1.691.669	1.356.857	65.479	1.890.895	93

<sup>1)</sup> Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
7 Dec. 1916	7.930.684	3.423.665	2.922.600	253.200
30 Nov. 1916	8.075.687	3.661.917	2.902.000	305.100
23 „ 1916	8.383.569	4.173.866	2.733.100	269.400
15 „ 1916	8.230.813	3.933.091	2.691.800	288.500
15 Dec. 1915	5.275.435	1.765.726	1.319.000	274.000
15 Dec. 1914	3.070.950	1.714.293	990.000	622.000
23 Juli 1914	750.892	943.964	.....	.....

## III. BANK VAN FRANKRIJK.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met \* geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

Data	Goud	Zilver	* Te goed in het buitenland	Wissels	* Uitgestelde wissels
14 Dec. 1916	5.066.014	307.974	726.090	575.432	1.346.165
7 „ 1916	5.054.773	311.008	863.400	557.983	1.351.181
30 Nov. 1916	5.045.547	316.258	965.000	645.116	1.356.932
22 „ 1916	5.036.089	319.187	840.690	601.978	1.362.556
16 Dec. 1915	5.026.399	357.722	974.102	366.754	1.845.985
17 Dec. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	4.104.390	639.620	—	1.541.080	.....

Data	Belcening	* Buitgev. voorsch. a/d. Staat	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat.
14 Dec. 1916	1.336.309	7.100.000	16.383.954	2.021.812	26.657
7 „ 1916	1.337.339	6.900.000	16.298.007	1.952.914	68.371
30 Nov. 1916	1.332.775	6.500.000	16.119.496	1.916.838	55.033
23 „ 1916	1.346.936	6.600.000	15.952.396	1.852.500	86.220
16 Dec. 1915	1.150.084	7.400.000	13.449.503	2.214.156	2.236.748
17 Dec. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	769.400	.....	5.911.910	942.570	400.590

## IV. RÜSSISCHE STAATSBANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

De post „Schatkistbiljetten“ komt eerst sedert 14 November 1914 n. st. in den weekstaat voor. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

(In miljoenen Roebel).

Data n. st.	Goud	Te goed i/h buitenland	Zilver	Schatkistbiljetten	Disconto's en beleeningen	Circulatie	Rek. Courant
6 Dec. '16	1.467	2.149	105	6.015	639	8.305	1.711
29 Nov. '16	1.465	2.150	105	6.073	652	8.235	1.721
21 „ '16	1.559	2.055	102	6.148	907	8.176	1.694
14 „ '16	1.561	2.055	113	6.202	890	8.083	1.709
6 Dec. '15	1.608	229	30	3.327	1.481	5.165	1.531
6 Dec. '14	1.554	215	45	416	1.164	2.831	984
21 Juli '14	1.601	144	74	....	757	1.634	1.099

## V. BELGIË.

Van de Nationale Bank van België, die haar goudvoorraad naar Londen heeft overgebracht, zijn sedert 6 Augustus 1914 geen weekstaten openbaar gemaakt.

De Société Générale de Belgique is einde 1914 met de functie van circulatiebank belast. Het Notendepartement dezer bank publiceert wekelijks verkorte balansen. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. saldi.
7 Dec. 1916	350.409	77.577	480.000	40.027	848.948	89.355
30 Nov. 1916	352.206	77.357	480.000	42.074	840.868	101.029
23 „ 1916	351.607	77.289	480.000	44.395	837.560	106.017
16 „ 1916	350.989	76.742	480.000	47.743	827.228	118.616
9 Dec. 1915	164.072	40.339	480.000	60.021	592.832	154.130

## VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

Data	Goud	Zilver	Wissels	Deposito's	Circulatie	Dekkings-Percentage <sup>1)</sup>
3 Nov. '16	407.192	6.884	104.763	581.072	13.658	73
27 Oct. '16	397.979	9.976	107.216	581.900	12.997	71
20 „ '16	384.284	10.561	104.057	564.218	12.928	70
13 „ '16	386.977	13.991	101.094	559.990	12.815	71
5 Nov. '15	294.715	31.567	43.127	361.063	13.661	81

<sup>1)</sup> Gouddekking van deposito's en circulatie na aftrek van de posten tusschen de banken onderling.

## VEREENIGDE NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST MAATSCHAPPIJEN.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
16 Dec. '16	638.280	3.451.030	28.860	3.350.150	73.530
9 „ '16	630.520	3.423.760	29.570	3.331.480	69.910
2 „ '16	611.710	3.474.630	29.540	3.394.110	42.520
25 Nov. '16	640.580	3.554.430	30.150	3.446.560	56.970
18 Dec. '15	723.430	3.387.880	35.050	3.176.820	163.770
19 Dec. '14	460.850	2.066.160	58.460	2.178.180	120.980
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170 <sup>1)</sup>

<sup>1)</sup> Op basis van 25 % van alle deposito's.

## EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 16 December 1916.

De belangrijke wending, die in het wereldconflict is gekomen en die schier alle afdelingen ter beurse sterk heeft aangedaan, heeft zich in de groep van *staatsfondsen* nauwelijks afgeteekend. Wel waren Russen over de geheele linie vaster, doch dit verschijnsel heeft zich den laatsten tijd vaker voorgedaan naar het schijnt in verband met geruchten over de heropening van de Petersburgsche beurs. Overigens was de houding voor staatsfondsen even lusteloos als te voren en alleen Oostenrijksche Kronenrente kon, in verband met de tijdelijke beweging in de wisselkoersen, bij uiterst geringen handel, van 39 tot 46 pCt. opkomen, welke verbetering echter niet geheel gehandhaafd bleef.

Bij de onzekerheid van het oogenblik is deze sceptische houding wel te verklaren. Staatsfondsen plegen niet als zoovele andere op ieder gerucht te reageren. Ook de speculatiefactor, oorzaak van zoovele schommelingen, is hier niet of nauwelijks aanwezig. Van de niet in den oorlog betrokken landen is voor Zuid-Amerikaansche fondsen de stemming eenigszins verbeterd, nu de oogstberichten niet meer *zoo algemeen* ongunstig luiden.

Onze nationale schuldsoorten hadden de geheele week een gedrukt voorkomen, hoewel het uitzicht op vrede en de mogelijkheid, dat mitsdien binnen afzienbaren tijd door het beëindigen van de mobilisatie een zware last van de schouders der regeering gewenteld zal worden, een tegenovergesteld verloop gewettigd zou hebben. Vermoedelijk kon deze stemming niet tot uiting komen door den grooten remmenden factor, die in het voortdurend stijgen van den geldkoers gelegen is.

	9 Dec.	13 Dec.	16 Dec.	Rijzing of daling.
5 % Ned. Werk. Schuld....	103	102 1/2	102 1/10	— 15/10
4 1/2 % „ „ „ „ „ „	100 13/16	100 13/16	100 3/4	— 1/16
3 % „ „ „ „ „ „	76 7/8	76 13/16	76 13/16	— 1/16
2 1/2 % „ „ „ „ „ „	64 1/16	64	63 7/8	— 3/16
5 % Oost-Indië 1915.....	100 7/10	100 1/4	100 1/4	— 3/16
5 % Bulgarije 1902.....	65 1/2	65 7/8	65 7/8	+ 3/8
4 % Hongarije 1892-1910..	37 1/4	36 1/8	36 1/8	— 1/8
4 1/2 % Portugal 1890.....	75 1/16	77	77 1/2	+ 2 7/16
4 % Nicolaï 1867—1869..	61 1/4	63 1/2	63 1/2	+ 2 1/4
4 % Rusland Geconsol. 1880.	60 13/16	61 3/16	61	+ 1/16
4 % Obl. Zuidwest.....	62 1/2	62	64 1/2	+ 2
4 % Rusl. bij Hope 1889-1890	64	66	66	+ 2
4 % Obl. Rothschild 1891..	64 3/16	65	65	+ 13/16
4 % Servië 1895.....	43	45	46	+ 3
4 % Bagdad Spoorweg 1904	55 7/16	55 1/2	56 1/8	+ 1 1/16
4 1/2 % China 1898.....	66 15/16	65 5/8	67	+ 1/16
4 % Japan 1899.....	69	70 1/4	70 13/16	+ 1 3/16
4 % Argentinië 1896-1899..	65	66 1/8	66 1/8	+ 1 1/8
3 1/2 % Uruguay 1892.....	53 3/8	54 1/8	54 9/16	+ 1 1/16

Naarmate de goedkope geldkoersen meer en meer voor hogere beginnen plaats te maken, is ook de wedloop op de kapitaalmarkt toegenomen, zoodat in de afgelopen week, naast verschillende leeningen voor industriële doeleinden, ook wederom eenige bank- en credietinstellingen hun kapitaal hebben uitgebreid, hoewel de meeste prospectussen deden doorschermen, dat deze geldopneming niet onmiddellijk noodzakelijk was, doch meer met het oog op de toekomst (vermoedelijk ook om zich niet door de concurrenten te laten overvleugelen) geschiedde.

Deze uitbreiding van kapitaal min of meer „op goed geluk”, — al mag men aannemen, dat daarvoor in de toekomst wel emplot zal kunnen worden gevonden, — werd niet bepaald gunstig opgenomen in de markt voor *bankaandeelen*, die een vrij zwak verloop had. Aandeelen Amsterdamse Liquidatiekas moesten zelfs ruim 5 pCt., Ned. Handel-Mij. resc. 5 1/2 pCt. prijsgeven.

Nederlandsche *nijverheidsfondsen* werden over het algemeen door de vredesgeruchten niet, verontrust. Aandeelen Blikfabrieken, eerst ruim 7 pCt. lager verhandeld, konden dit verlies ten slotte geheel inhalen op de aankondiging van een dividend van ruim 10 pCt., waar het totaal-dividend verleden jaar 15 pCt. heeft bedragen.

Afdelingen, die sterk van de oorlogsconjunctuur hebben geprofiteerd, moesten het daarentegen zeer ontgelden. Zoo waren *Cultuurfondsen* over de geheele linie scherp in reactie. Aandeelen Handelsvereniging Amsterdam verliezen per saldo 14, Javasche Cultuur 13 3/4, Vorstenlanden 9 1/2 pCt. Het is nochtans niet te verwachten, dat, gezien de sterk verminderde productie in Europa, waarvan vooral een statistiek in dit blad van 24 Mei j.l. een duidelijk beeld geeft, de suikerprijzen — ook al wordt de strijd binnen afzienbaren tijd beëindigd — een groote reactie zullen onder-

gaan. Deze waarschijnlijkheid zal er wellicht toe bijdragen een al te hevige koersdaling van cultuurfondsen te stuiten.

*Mijnbouwfondsen*, lusteloos als altijd, waren zwak in sympathie met de flauwe houding van de meeste overige aandeelen in de locale markt.

Voor *petroleumfondsen* daarentegen opent de kans op vrede tevens het vooruitzicht op een min of meer spoedige hervatting van het zoozeer gestoorde bedrijf in Rumenië; zoodat deze afdeling een vaste houding vertoonde, die evenwel binnen enge grenzen bleef. Ofschoon van een samengaan van Koninklijke- en Standard Oil-belangen, die door sommigen wegens de introductie der aandeelen van de Koninklijke ter beurse van New York werd verondersteld, geen sprake is, verkeerden deze aandeelen toch in willige houding, wegens het welslagen dezer emissie.

De onzekere prijsschommeling voor het product te Londen veroorzaakte voor onze *rubberfondsen* koersdalingen variërend tusschen 10 en 20 pCt. Men dient evenwel niet uit het oog te verliezen dat ook bij lagere rubberprijzen de winsten voor onze Indische maatschappijen, wier productie den laatsten tijd zoo aanmerkelijk vermeerderd is, toch belangrijk kunnen blijven, terwijl wijders bij een eventueele komst van den vrede, in Duitschland, waar de rubbervoorraden schier totaal zijn uitgeput, ongetwijfeld een grooter afzetgebied kan worden gevonden.

Op onze *scheepvaartafdeeling* hebben de gebeurtenissen in de afgelopen week aanvankelijk een diepen indruk gemaakt. Aandeelen Holland-Amerika-Lijn verloren 35 pCt., Kon. Hollandsche Lloyd en Kon. Ned. Stoomboot circa 20 pCt., Oostzee en Bothnia's respectievelijk 47 1/4 en 44 pCt. Dat zich de speculatieve overdrijving van den laatsten tijd thans eenigszins wreekt is verklaarbaar. Ook nu echter hoede men zich voor overdrijving naar den anderen kant. Immers is er meer dan een reden om de toekomst voor onze scheepvaartondernemingen, ook na het beëindigen van den strijd, ja zelfs juist dan, met groot vertrouwen tegemoet te zien. Bovendien zal deze concurrentie in de eerste tijden na den vrede wel veel minder hevig zijn dan vroeger. Het gebrek aan tonnenmaat door de vernietiging van handelschepen zal toch ook na het weder vrijkomen van Duitse en Oostenrijksche schepen de vrachtenmarkt voorloopig in hooge mate blijven beïnvloeden, welk eene bedrijvigheid ook op alle werven ter wereld aan den dag wordt gelegd. Bij dit alles komt dat de groote aanvullingen, die Europa's voorraadschuren behoeven, de vraag naar scheepsruimte voorloopig zoo groot zullen doen blijven, dat van een druk op de zeevrachten wel geen sprake zal zijn. Van Duitse zijde, waar men zich gaarne door hooge vrachten eenigszins schadeloos zal willen stellen voor de winstderving gedurende bijna 2 1/2 jaar is deze druk zeker niet te verwachten.

Van *tabaksfondsen* werd in de afgelopen week weinig nota genomen.

	9 Dec.	13 Dec.	15 Dec.	Rijzing of daling.
Ned. Handel Mij. resc....	202 1/2	196	197	— 5 1/2
Deutsche Reichsbank.....	104 1/4	111	109 3/4	+ 5 1/2
„Gouda” Kon. Stear.kaars.f.	396 7/8	400	396	— 7/8
Ned. Scheepsbouw Mij....	180 7/8	177 3/8	176 7/8	— 4
Vereenigde Blikfabrieken..	171 1/4	166	172 1/4	+ 1
Scholten's Aardappelmeelf.	236	240	238	+ 2
Vorstenlanden.....	248 1/2	238	239 3/8	— 9 1/8
Handelsvereniging A'dam.	449	431	435	— 14
Javasche Cultuur.....	424 3/4	415	411	— 13 3/4
Krian Suikerfabriek.....	216	205	207 3/4	— 8 1/4
Bolang Mongondou.....	183 3/4	180 1/4	177 1/2	— 6 1/4
Oost-Borneo.....	44 1/2	42 1/2	41 3/4	— 2 3/4
Redjang Lebong.....	155 1/2	152	150 1/4	— 5 1/4
Pittsburg Coal.....	57 3/4	47 1/2	46 1/10	— 11 1/10
Dordtsche Petroleum.....	191 3/4	194	193	+ 1 1/4
Geconsolideerde.....	168 1/2	171	169 5/8	+ 1 1/8
Koninklijke.....	518 3/4	523	523 1/4	+ 4 1/2
Orion.....	61 1/2	62 3/4	59	— 2 1/2
Amsterdam Rubber.....	258	241 1/4	238 1/4	— 19 3/4
Bandar Rubber.....	152 1/4	142 1/2	142	— 10 1/4
Deli Batavia Rubber.....	180	164	166 1/4	— 13 3/4
Oost-Java Rubber.....	270	256	260	— 10
Preanger Rubber.....	161 1/2	144 1/2	150 1/8	— 11 3/8
Holland-Amerika-Lijn....	450	415	415	— 35
Kon. Holl. Lloyd.....	202 1/4	188	182	— 20 1/4
Kon. Ned. Stoomboot.....	250 1/2	232 1/2	231 3/8	— 19 1/8
Kon. Paketvaart.....	177	170 1/2	171	— 6
Oostzee.....	385	341	337 3/4	— 47 1/4
Bothnia.....	320	280	276	— 44
Amsterdam Deli.....	235	233	233	— 2
Deli Maatschappij.....	507	503	505	— 2
Senembah.....	510	515	511	+ 1

De Amerikaanse afdeling hier ter beurze had natuurlijk een zeer bewogen verloop en vormde, met schier geheele uitschakeling van afzonderlijke motieven, een getrouw spiegelbeeld van de heftige koersfluctuatien in Wallstreet. Ofschoon de laagste noteringen niet gehandhaafd werden, steken de slotkoersen toch schril af bij verleden week. Zoo bedraagt o.a. voor Central Leather, Anaconda Coppers, Dominion Steels, Studebakers en Steel Corporation het koersverlies meer dan 10 pCt., voor Anaconda's zelfs 20½ pCt. Spoorwegfondsen werden door de hevige koersafbrokkeling, die de industriële afdeling zich getroosten moest, slechts weinig beïnvloed; voor Southern Railway's, die reeds langen tijd hier ter beurze veel belangstelling trekken, bestond ook thans weer vraag, waardoor dit fonds zich tegen de verdrukking in, van 26½ tot 30 pCt. kon verheffen. Marinefondsen, die zwak waren op het algemeen motief: vredesvrees, werden later nog meer gedeprimeerd, daar het bestuur besloten heeft geen stappen te doen inzake het vaststellen van dividenden.

	9 Dec.	13 Dec.	15 Dec.	Rijzing of daling.
American Beet Sugar .....	103 1/8	91	95	- 8 1/8
American Can .....	64 1/2	61	61 3/4	- 2 3/4
American Car & Foundry ..	81 1/4	74 3/8	75 1/8	- 6 1/8
American Hide & Leather ..	77	68 3/4	68 3/8	- 8 3/8
American Smelting & Ref. ...	115	104	105 1/4	- 9 3/4
Anaconda Copper .....	203	183	182 1/2	- 20 1/2
Central Leather .....	114	100	102	- 12
Dominion Steel Corp. ....	82 1/2	66	71	- 11 1/2
Studebaker Corp. ....	130	114	115 1/2	- 14 1/2
U. S. Steel Corp. ....	122 13/16	113 13/16	111 1/16	- 11 3/8
Atchison Topeka .....	107 3/8	102 3/4	104 1/2	- 3 1/8
Chicago Rock Island .....	40	36 1/4	37 3/8	- 2 3/8
Denver .....	21 5/16	19 1/2	19 13/16	- 1 1/2
Erie .....	38 1/4	35 3/4	37 3/8	- 3/8
Kansas City Southern ....	28 3/8	26 3/16	27 1/8	- 1 1/4
Missouri Kansas & Texas ..	12 1/8	10 3/16	11 1/4	- 7/8
Southern Railway .....	26 3/8	27 1/4	30	+ 3 3/8
Union Pacific Railroad ....	149 1/4	147 3/8	146 1/8	- 3 1/8
Intern. Merc. Mar. afgest. ...	49	40 13/16	39 11/16	- 9 3/16
" " " pref. ....	117 1/16	107 1/2	107 3/4	- 9 3/16
Maxwell Land Grand .....	47 1/2	44	44 3/8	- 2 3/8

Te Londen waren Consols vast gestemd: 54—54¼—54½ pCt. De hoop, dat het nieuw toegestaan crediet voor oorlogsdoeleinden ten bedrage van £ 400 miljoen ook het laatste zal zijn, schijnt aan deze rijzing niet vreemd te zijn geweest. Inderdaad, al moge Engeland op bewonderenswaardige wijze aan de geweldige financiële oorlogseischen van eigen land en hiertoe onmachtige bondgenooten voldoen, kan een einde van de duizelingwekkende stijging der Britsche (vooral vlottende) staatsschuld niet anders dan welkom zijn. De Engelsche staatsschuld, die voor het uitbreken van den oorlog circa £ 704 miljoen bedroeg, was begin November reeds tot £ 1.281.231.749 gestegen, waarbij nog gevoegd moet worden een vlottende schuld op dien datum groot: £ 1.700.539.668.

Even zegenrijk zou in financieel opzicht voor Frankrijk het einde van den oorlog zijn. De rentelasten, alleen op oorlogsleeningen van allerlei aard te voldoen, overschrijden thans reeds een bedrag van fr. 2511 miljoen. Ondanks de eerst kortelings plaats gevonden oorlogsleening stijgen ook de voorschotten; die de Fransche Bank aan den Staat moet verstrekken, weer schrikbarend snel; in de laatste paar weken met fr. 700 miljoen.

Te Berlijn heeft de eerste stap, op den weg naar vrede door den Duitschen keizer gedaan, evenals trouwens overal elders, oorlogsfondsen gedrukt en plotseling de belangstelling voor vredesfondsen weer naar voren gebracht. Slechts het koersverloop voor scheepvaartfondsen was natuurlijk tegenovergesteld aan dat van Amerika en Europa, daar het vooruitzicht, dat de Duitsche koopvaardijvloot wellicht binnen afzienbaren tijd weer op den Oceaan kan verschijnen, een groote koersrijzing voor alle Duitsche scheepvaartfondsen in het leven heeft geroepen.

## GOEDERENHANDEL. GRANEN.

18 December 1916.

Tarwe. De Noord-Amerikaansche tarwemarkt is in de afgelopen week onderhevig geweest aan groote fluctuaties, welke waarschijnlijk voor een groot deel op de vredesge-

ruchten zijn terug te brengen. Na het bekend worden van de rede van Bethmann Holweg viel de prijs van den Decembertermijn te Chicago van \$ 1,64¾ tot \$ 1,54. Het slot van den volgenden dag was ongeveer op denzelfden prijs, doch daarna viel de prijs wederom 10 tot \$ 1,42½. Sedert heeft er wederom een herstel plaats gevonden en sluit de prijs op \$ 1,53¾, hetgeen 11 c. lager is dan een week geleden. Behalve de berichten over vrede is de markt ook onderhevig geweest aan beperkte vraag voor export, waardoor de zichtbare voorraad nog steeds zeer gunstige cijfers vertoont. Weliswaar zijn de aanvoeren van tarwe belangrijk kleiner dan het vorige jaar en is ook de zichtbare voorraad de laatste weken eenigszins afgenomen, terwijl die het vorige jaar tot Februari bleef stijgen, maar op het oogenblik is hij in de Vereenigde Staten en Canada samen nog ruim 110.000.000 bushels, tegen verleden jaar circa 95.000.000 bushels. Met dit al is de totale hoeveelheid tarwe in de exportlanden beschikbaar zeer beperkt en de prijsloop in de toekomst blijft daardoor zeer onzeker, en groote fluctuaties zijn nog te verwachten. Intusschen kan men zich er over verheugen, dat het niveau nu niet ver van \$ 1,50 is, terwijl in October \$ 1,90 bereikt werd. De lagere Amerikaanse markten hebben in Engeland geen verandering van prijs teweeg gebracht, integendeel, de regeering heeft zoo weinig geoffreerd, dat hetgeen op de markt kwam onmiddellijk tot verhoogde prijzen opgenomen werd. Uit Australië zijn den laatst tijd de berichten veel verminderd, doch een grooten invloed op den aanvoer van tarwe zal dit wel niet hebben, aangezien men toch moeilijk kan aannemen, dat men er in slagen zal uit dit gewest de geheele beschikbare hoeveelheid te exporteeren, vóór de nieuwe oogsten van het Noordelijk Halfrond weer aan de markt komen. De Zuid-Amerikaansche markten waren over het algemeen kalm gestemd, doch een scherpe verhooging van den wisselkoers maakt de prijzen aldaar van Europeesch standpunt gezien, veel hooger.

Maïs. De verschepingen van La Plata en de zaken met dit land zijn in den laatsten tijd aanzienlijk afgenomen, doordat van den nieuwen oogst van Noord-Amerika zeer veel verkocht werd naar Europa. Men verwacht dan ook van nu af aan belangrijke verschepingen van de Vereenigde Staten. Waar men op den duur zooveel minder maïs van La Plata verwacht dan in de overeenkomstige periode van het vorige jaar, is het zeer gelukkig dat men een compensatie kan vinden in Noord-Amerika. Evenwel zijn de prijzen in het laatste land de laatste dagen scherp gestegen, zodat zij aanvankelijk, onder invloed van de flauwe stemming van tarwe, nog al wat teruggelopen waren. Terwijl wij boven schreven, dat tarwe 11 c. lager sluit dan een week geleden, is het opmerkelijk dat de slotnoteringen van maïs 3 c. hooger zijn. De stemming in Engeland, die aanvankelijk zeer vast was, wegens de hooge vraagprijzen voor La Plata-maïs, werd later aanmerkelijk kalmer, doch zal in den eersten tijd wel die van Noord-Amerika volgen. Toch zal het op den duur moeilijk zijn wegens de beperkte scheepsruimte om de voorraden op peil te houden. In Zuid-Amerika is een wet ingediend, waarbij de uitvoer van alle graansoorten met 5 pCt. rechten belast wordt. Waarschijnlijk is onder den invloed hiervan de prijs van maïs in La Plata teruggelopen, doch een gedeeltelijk herstel heeft sedert dien plaats gevonden, terwijl ook bovendien de verhoogde wisselkoers oorzaak is, dat de prijzen voor Europa zeer zeker niet lager uitkomen dan een week geleden.

Gerst. Dit artikel blijft voortdurend vast gestemd. Brouwsorten worden geregeld zeer hoog betaald. De aanvoer van Californische gerst in de Atlantische havens van Noord-Amerika laat wegens den onbevredigenden toestand van de spoorwegen te wenschen over. Ook andere gerstsoorten blijven betrekkelijk schaarsch aangeboden.

Haver. Van dit artikel valt deze week weinig nieuws te vermelden. Er bevindt zich blijkbaar in Noord-Amerika nog voldoende voorraad, zoodat een regelmatig groot export van dit land verwacht kan worden. De markten waren vrij vast gestemd, doch sluiten toch circa 2 lager dan de vorige week.

Lijnzaad. Nog steeds maken de prijzen van Noord- en Zuid-Amerika het niet mogelijk, dat er export van het laatste land naar het eerstgenoemde plaats vindt. De oogst in Noord-Amerika schijnt nog al mee te vallen en de meeste fabrieken werken reeds sinds geruimen tijd op volle kracht. Een enkele groote fabriek echter heeft wegens gebrek aan voorraad moeten sluiten, maar het aanbod van olie is blijkbaar nog in verhouding tot de vraag daarvoor, zoodat niet-tegenstaande tamelijk groote fluctuaties de prijzen in Duluth op ongeveer hetzelfde niveau zijn gebleven. In Zuid-Amerika worden op dit oogenblik heel weinig zaken gedaan. Engeland blijft zich bijna uitsluitend voorzien van Indië.

## Buitenlandsche granen in Nederland.

Van de meeste artikelen kwamen tamelijk groote hoeveelheden aan en waar de prijsverhouding van Noord- en Zuid-Amerika geheel ten gunste van het eerste land is, worden nu alle regeeringsbooten op Noord-Amerika gedirigeerd, wat het niet te onderschatten voordeel oplevert van kortere reizen om het zoo noodige graan hier aan te voeren. Verschillende ladingen van allerlei voederartikelen werden in de afgelopen week gekocht. De prijzen hier bleven onveranderd. In lijnzaad kwamen geen nieuwe zaken tot stand.

## Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires*)		
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Jan.	Mais Jan.	Lijnz. Jan.
18 Dec. 1916	153 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	93 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	49 <sup>5</sup> / <sub>8</sub>	11,60 <sup>1</sup> )	7,75 <sup>1</sup> )	22,50
11 „ 1916	164 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	90 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	51 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	12,10 <sup>1</sup> )	7,80 <sup>1</sup> )	22,—
18 Dec. 1915	117 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	69 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	41 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	9,20	4,90	11,35
12 Dec. 1914	122 <sup>7</sup> / <sub>8</sub>	64 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	48 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	10,—	5,10 <sup>1</sup> )	9,80
20 Juli 1914	82 <sup>1</sup> )	56 <sup>3</sup> / <sub>8</sub> <sup>1</sup> )	36 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> <sup>1</sup> )	9,40 <sup>2</sup> )	5,38 <sup>2</sup> )	13,70

<sup>1</sup>) per Dec. <sup>2</sup>) per Sept.

\*) De noteringen van Buenos Aires zijn van 12 December en 13 December.

## Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	18 Dec.		11 Dec.		Soorten.	18 Dec.		11 Dec.	
Tarwe .....	456 <sup>1</sup> )	456 <sup>1</sup> )	Haver 38 lb. white clipped .....	19,— <sup>1</sup> )	19,— <sup>1</sup> )				
Rogge No. 2 Western ..	nom.	nom.	Lijnkoeken. Nd. Amer. van La Plata-zaad ..	200 <sup>1</sup> )	200 <sup>1</sup> )				
Mais La Plata Gerst 46 lb. feeding....	335 <sup>1</sup> )	335 <sup>1</sup> )	Lijnzaad La Plata	740,—	740,—				

<sup>1</sup>) Regeeringsprijs.

## AANVOEREN in tons van 1.000 kilo's.

Artikelen	Rotterdam		Amsterdam	
	10-16 Dec. 1916	Sedert 1 Jan. '16	10-16 Dec. 1916	Sedert 1 Jan. '16
Tarwe .....	20.184	1.498.413	—	25.738
(waarvan voor de Bel- gium Relief Comm.).	—	822.080	—	—
Rogge .....	1.705	27.185	—	525
Boekweit .....	—	10.915	—	500
Mais .....	16.627	528.040	13.136	207.965
(waarvan voor de Bel- gium Relief Comm.).	—	110.585	—	—
Gerst .....	4.946	105.298	—	21.019
Haver .....	4.927	49.357	4.294	19.726
Lijnzaad .....	—	118.629	—	50.012
Lijnkoeken .....	650	146.355	12.550	20.957
Tarwemeel .....	270	26.822	—	—
(waarvan voor de Bel- gium Relief Comm.).	—	1.260	—	—

## METALEN.

## IJZER EN STAAL.

Engeland. Daar het jaar ten einde loopt, wordt toenemende druk uitgeoefend op de geheele metaal-industrie, teneinde zooveel mogelijk werk af te leveren vóór de korte periode van feestdagen.

De vele uitbreidingen aan de fabrieken hebben tengevolge gehad, dat de productie van het materiaal grooter was en het is waarschijnlijk, dat in den loop van het komende jaar een verdere ontwikkeling in dezelfde richting zal plaats vinden.

Men verwacht, dat, wanneer de plannen van het gouvernement gereed zijn voor het bevorderen van den bouw van handelsschepen, een groot aantal nieuwe orders het licht zal zien.

In den staalhandel heerscht buitengewone bedrijvigheid, doch dit is uitsluitend voor nationale behoeften en voor zoover het den gewonen handel in het algemeen betreft, is de markt zoo te zeggen levenloos.

Duitschland. Door het Roheisen Verband is een vergadering belegd voor den 19en dezer, waarin de kwestie aangaande een nieuwe prijslijst een der voornaamste punten van behandeling zal zijn. Men neemt aan, dat, tegen de algemeene verwachting, de prijzen voor alle soorten ruw-ijzer aanzienlijk zullen verhoogd worden.

De door het Stahlwerks Verband ten uitvoer gebrachte leveringen gedurende de maand November bedroegen slechts 212.675 tons halfafgewerkt materiaal tegen 230.554 tons in October. Dit is het laagste productie-cijfer gedurende het loopende jaar.

Amerika. Van welingeachte zijde wordt bericht, dat van de orders, die in November door de Staal-Trust geboekt zijn, minder dan 10 pCt. voor export en oorlogsdoeleinden waren. In Chicago alleen werden 450.000 tons stalen rails verkocht voor het eerste half jaar van 1918.

De verstopping in het spoorwegverkeer duurt voort en een groot aantal hoogovens in het Pittsburg-district onder- vinden de nadeelen van den onvoldoenden aanvoer van cookes. Het is mogelijk, dat enkele fabrieken genoodzaakt zullen zijn het werk geheel stop te zetten.

## Loco-Noteringen te Londen:

Data	IJzer Clv. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
15 Dec. 1916..	nom.	143.-/-	184.10/-	30.10/-	56.10/-
8 „ 1916..	nom.	152.-/-	185.17/6	30.10/-	58.-/-
17 Dec. 1915..	77/5	80.15/-	167.10/-	28.15/-	88.-/-
18 Dec. 1914..	53/8	57.10/-	147.-/-	19.2/6	27.10/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

## STEENKOLEN.

Door den verminderden export-handel, veroorzaakt door het gebrek aan scheepsruimte, wijden de handelaars hun aandacht meer aan de locale zaken, waar de vraag gedurende de laatste dagen vrij levendig was.

Een nieuwe hinderpaal doet zich door het geheele land sterk gevoelen, welke daarin bestaat, dat de handelaars in kolen geen voldoende werkkrachten kunnen krijgen voor het laden en lossen der wagons.

Dit beletsel treedt het sterkst op den voorgrond in de Londener districten.

Stoomkolen werden veel gevraagd en de stemming is eenigszins williger.

## PETROLEUM.

(Ontleend aan den „Petroleum Review“.)

Londen, 8 December 1916.

Petroleum. Er is sterke vraag naar Amerikaansch geraffineerde; de prijzen zijn er echter niet door beïnvloed en als volgt gebleven:

2e destillaat..... 1 s. 1 d.  
Standard White .... 1 s. 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub> d.  
Water White ..... 1 s. 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> d.

Smeeroliën. De markt is zeer vast. Prijzen zijn onveranderd gebleven:

American pale ..... vanaf £ 22  
American red ..... „ £ 22  
American filtered cyl... „ £ 18  
American dark cyl..... „ £ 15

Benzine. Er is sterke vraag. De prijzen hebben geen verandering ondergaan:

No. 1 ..... 2 s. 10 d.  
No. 2 ..... 2 s. 9 d.  
No. 3 ..... 2 s. 8 d.

Alle soorten zijn in Schotland en Ierland 1 d. per gallon duurder.

Bij de bovenstaande prijzen moet de verbruiksbelasting van 6 d. per gallon worden opgeteld.

Terpentijn. De markt is zeer vast. Prijzen loopen op.

American loco ..... 50 s.  
Op termijn..... 50 s. 8 d.

Stookolie en vethoudende oliën. Geen officieele noteringen.

Paraffine. De loopende prijzen zijn als volgt:

Smeltpunt 140° ..... 5<sup>3</sup>/<sub>4</sub> d. tot 6 d.  
„ 130—132° ..... 5° d.  
„ 125—128° ..... 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub> d.  
„ 118—120° ..... 4 d. } per lb.

Liverpool, 7 December 1916.

Petroleumproducten vinden vasten verkoop. Amerikaansch gaat tegen 11 d. tot 1 s. per gallon. Er is geen Russische olie aan de markt.

Benzine staat op het oogenblik 2 s. 10 d. per gallon kleinhandel genoteerd. Leveringen volgen echter moeilijk.

Bakou, 7 December 1916.

Toestand onveranderd. De noteringen voor ruwe olie staan op 45 kopeken per poed.

New York, 7 December 1916.

Geraffineerd in kisten.....	10,75	} per gallon.
Standard White in vaten.....	8,35	
Credit Balances .....	2,60	
Pennsylvanian Crude .....	\$2,60 per vat.	

Standard White staat op 8,35 c. per gallon genoteerd.

**KATOEN.****NOTEERINGEN VOOR LOCO-KATOEN.**

(Middling Uplands.)

	15 Dec. '16	8 Dec. '16	1 Dec. '16	15 Dec. '15	15 Dec. '14
New York ....	18,60 c	19,15 c	20,30 c	12,30 c	7,40 c
Liverpool ....	11,02 d	12,05 d	12,21 d	7,70 d	4,44 d

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '16	Overeenkomstige perioden	
	tot 12 Dec. '16	1915-'16	1914-'15
Ontvangsten Gulf-Havens..	3062	2200	2469
„ Atlant. Havens	1382	1332	1232
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1388	837	862
„ „ 't Vasteland.	1086	1077	760
„ „ Japan etc...	243	120	207

Voorraden in duizendtallen	8 Dec. '16	8 Dec. '15	8 Dec. '14
Amerik. havens.....	1570	1589	1310
Binnenland.....	1313	1375	1122
New York .....	143	303	83
New Orleans .....	446	375	282
Liverpool .....	701	859	694

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens &amp; Sons, Manchester dd. 6 December 1916.

Sedert het begin van de maand is de katoenmarkt beslist flauwer en zijn prijzen van Amerikaansche katoen ongeveer een ½ penny gedaald. Verschillende omstandigheden waren de oorzaak van deze daling, welke nog sterker werd, toen de markt slechts weinig steun ondervond. Twee nieuwe oogstschattingen van resp. 11.460.000 en 11.320.000 balen zonder linters, hoewel bullish, hadden geen invloed op de markt, omdat er absoluut geen kooplust was. Thans is de markt vaster en zijn prijzen weer iets gestegen. De dagelijksche verkoopen in Liverpool in de laatste weken blijken ten slotte lager te zijn geweest dan de oorspronkelijke schattingen. De ontvangsten in Alexandrië zijn grooter dan verleden week en voorraden van Egyptische katoen zijn gestegen van 1.514.000 tot 1.733.000 cantars. Over het algemeen verwacht men lagere prijzen en hoewel noteeringen van Egyptische katoen in de laatste veertien dagen circa twee pence gedaald zijn, acht men tegenwoordige prijzen toch nog gevaarlijk en wordt er dan ook slechts zeer weinig gekocht.

De Amerikaansche garenmarkt is zeer vast en spinners hebben voor het binnenland weer flinke orders kunnen boeken. Zij verzetten zich hardnekkig tegen elke prijsverlaging, zoodat hun marge wederom verbeterd is, en medio-nummers tot 42r weft en 36r twist gemiddeld slechts ¼ penny lager zijn dan de vorige week, terwijl de fyne-nummers bijna niet in prijs veranderd zijn. De vraag voor het vasteland is nog gering, maar voor Calcutta en Carachi is nogal wat gedaan in bundelgarens, hoofdzakelijk 40r, terwijl ook 44r mule voor ververijen goed gevraagd blijft. Bombay heeft, na maanden uit de markt te zijn geweest, weer eenige orders geplaatst in 30r en 40r ringtwist, wat zeker een goed teeken is. Spinners verkoopen liever niet te lang vooruit wegens de onzekerheid van de werklieden-kwestie en de gevaarlijke hoge prijzen. Verschillende spinners, die boomen verkoopen, zijn zoo goed van orders voorzien, dat zij geen verdere contracten willen boeken. Zaken in Egyptische garens blijven tot een minimum beperkt, omdat men algemeen de tegenwoordige prijzen te hoog vindt. Voorraden zijn eventueel wel te plaatsen, doch deze zijn meest reeds verkocht, zoodat koopers thans de volle marktprijzen moeten betalen. Bovendien blijft de toestand voor spinners onzeker door de plotselinge en hevige fluctuaties in prijzen voor Egyptische katoen.

Dcekprijzen blijven vast, doch de politieke toestand heeft de vraag ongunstig beïnvloed en exporteurs toonen weinig neiging verder bij te koopen. Fabrikanten zijn nu in een

sterke positie en kunnen voorloepig de markt wel eens aanzien. Indië heeft nog niet de vole behoefte kunnen dekken, doch limites vandaar zijn over het algemeen te laag. Fabrikanten van jaconnets en mulls hebben groote moeilijkheden om wevers te krijgen voor de daarvoor noodige strepen en hebben daardoor vele orders moeten weigeren. Voor de kleinere overzeesche markten en voor het binnenland bestaat nog voldoende vraag en men verwacht weer verbetering daarin, zoodra de politieke toestand meer geregeld is.

**WOL.**

De Engelsche regeering heeft ten slotte machtiging verleend om de laatste reeks van veilingen te Londen te houden en daarmede is 14 Dec. een aanvang gemaakt. De prijzen toonen opnieuw een verheffing en wel van 10 % boven de reeds zoo sterk verhoogde slotnoteeringen van de vorige reeks.

De algemeene onzekerheid heeft haar stempel op de markt van Bradford gedrukt en de omzetten zijn uiterst beperkt geweest. Hieronder volgen de noteeringen, die in verband met de heerschende omstandigheden als zuiver nominaal moeten worden beschouwd.

Noteeringen te Bradford:

Data	64 average	Colonial carded			
		56	50	46	40
16 December 1916 ....	65/66	46 ½	38 ½	32	29
8 „ 1916 ....	65	46	38	32	29
18 December 1915 ....	41	34	31	27	24

**SUIKER.**

Onze Bietsuikermarkt verkeerde de afgelopen week in zeer kalme stemming. De nog steeds heerschende onzekerheid betreffende de toekomstige uitvoerbepalingen liet geen belangstelling van de zijde der koopers opkomen. De waarde van Dec.-levering liep van f 22 ¾/16 terug tot f 22 ¾/8. De voorraad in ons land bedroeg op 15 Nov. 52.499 tons tegen 51.461 in 1915 en 76.182 in 1914.

Op Java zijn de suikerzaken geheel tot stilstand gekomen en zal vermoedelijk geen nieuwe kooplust te verwachten zijn, alvorens men zekerheid heeft betreffende hetgeen op politiek gebied zal gebeuren in verband met de pogingen van Duitschland om over den vrede te onderhandelen.

Engeland kocht in den laatsten tijd ongeveer 200.000 tons Cuba-suikers voor Jan./Maart-afschep tot 3,50 à 3,60 c.f.o.b.—circa 17/- per cwt. f.o.b., hetgeen de eerste inkoop van teekenis door de Sugar Commission is voor het volgende jaar. De hier loopende geruchten als zoude Engeland reeds Javasuikers uit den oogst 1917 gekocht hebben, worden pertinent tegengesproken. Intusschen is de consumptie in Engeland gedurende de maanden October-November met 50.000 tons tegen verleden jaar verminderd en verwacht men dat deze inkrimping tengevolge van de officieele bemoeiingen in die richting zal aanhouden. De aanvoeren van suiker in U.K. van 1 Jan. tot 2 Dec. hebben bedragen:

	1916	1915	1914	1913
Ruw .....	1.070.517	944.028	1.010.745	975.493 tons
Geraff. ....	378.111	486.970	814.776	841.291 „

Totaal.. 1.457.628 1.430.998 1.825.521 1.816.784 tons  
terwijl de November statistiek luidt;

	Nov. 1916	Nov. 1915	Jan./Nov. 1916	Jan./Nov. 1915
	tons	tons	tons	tons
Imp. Riet.....	114.427	69.032	1.061.720	918.748
„ Biet.....	—	—	—	—
„ Geraff. ....	36.992	63.302	386.824	459.622 „

Totaal .....	151.419	132.334	1.448.544	1.378.370
Stock in Bond .....	134.250	121.334	—	—
„ raffinaderijen ..	21.200	37.050	—	—
Opbrengst .....	70.099	57.039	676.884	727.530
Totaal binnenl. verbruik	114.562	132.984	1.288.216	1.538.500

In Amerika liep de noteering van Spot Centrifugals terug tot 5.39 c. à 5.51 c. voor vraag en aanbod. De ontvangsten der week eindigende 7 Dec. bedroegen 44.000 tons, de versmeltingen 31.000 tons en de voorraad 83.000 tons tegen 106.000 tons verleden jaar.

Op Cuba hebben verschillende fabrieken de campagne geopend. Guma publiceerde eene raming van 3.573.000 tons voor den a.s. oogst, terwijl Willett & Gray's raming 3.400.000 tons luidde.



## NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per December.	Londen			New York 96% Centrifug.
		Tates Cubes No. 1	White Java fob.	Americ. Granu- lated fob.	
15 Dec. 1916....	f 22 <sup>11</sup> / <sub>32</sub>	47 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	—	—	5,39 a 5,51
8 „ 1916....	„ 22 <sup>9</sup> / <sub>16</sub>	47 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	26/-	29/3	5,64 a 5,69
15 Dec. 1915....	„ 22 <sup>9</sup> / <sub>8</sub>	40/6	20/6	21/-	4,71
15 Dec. 1914....	„ 14 <sup>9</sup> / <sub>16</sub>	31/-	—	—	3,89 a 3,95
21 Juli 1914....	„ 11 <sup>13</sup> / <sub>32</sub>	18/-	—	—	3,26

## RUBBER.

De reactie, waarvan wij in ons laatste rubberbericht melding maakten, deed zich reeds in de afgelopen week gelden.

Ruim aanbod van speculanten, die zich de winst op hun contracten wilden verzekeren, veroorzaakte een scherpe daling; de markt verkeerde zelfs een oogenblik in een demoraliseerden toestand. Prijzen liepen terug tot 2/11 en de week sluit na eenige schommeling op 2/10 voor loco Crepe.

Para-soorten eveneens lager.

Slotnoteeringen luiden:

Prima Hevea Crepe en smoked Sheets:	
loco.....	2/10 einde vorige week 3/5
Jan./Juni.....	2/9 <sup>3</sup> / <sub>4</sub> „ „ „ 3/5 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Juli/Dec.....	2/8 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> „ „ „ 3/2
Hard cure fine Para.....	3/4 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> „ „ „ 3/6

## KOFFIE.

(Uit het Mailbericht van de Makelaars G. Duiring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

De stemming van de markt, als men ten minste nog van eene stemming spreken kan, is onveranderd vast: de toestand zijnde dezelfde als de vorige weken. Men koopt wat men noodig heeft en het aanbod is zeer klein.

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
18 Dec. 1916	388.000	6600	3.020.000	6300	12 <sup>3</sup> / <sub>32</sub>
11 Dec. 1916	386.000	6475	2.995.000	—	12 <sup>1</sup> / <sub>32</sub>
18 Dec. 1915	462.000	5375	2.075.000	5800	12 <sup>5</sup> / <sub>32</sub>
24 Juli 1914	353.000	4900	889.000	5700	16

## Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
18 Dec. 1916 ..	47.000	1.394.000	313.000	7.335.000
18 Dec. 1915 ..	75.000	2.095.000	396.000	8.135.000

## VETTEN EN OLIËN.

Oleo-Margarine. De afladings-offerten zijn bijna onveranderd, n.l.:

„Choicest” .....	f 135/138,—
2e soorten .....	„ 133,—
3e „ .....	„ 116,—

Er vonden geen verkoopen plaats.

Premier-Jus. Noord-Amerikaansche. Er was slechts ééne offerte aan de markt, n.l. van „Swift's Extra” Dec./Jan.-aflading, tot f 129<sup>1</sup>/<sub>2</sub>.

Zuid-Amerikaansche. De noteeringen zijn onveranderd:

„L. P. C. E. Extra” ..	f 122,—	} December/Jan.-aflading.
„L. P. C. E. Prime” ..	„ 117,—	
„Fac. A” .....	„ 110,—	
„Fac. B” .....	„ 107,—	
„Fac. X” .....	„ 104,—	

Fabrikanten bleken tot deze prijzen geen koopers te zijn. Neutrallard zéér stil tot onveranderden prijs, n.l. f 126,—. Katoenzaad-Stearine. Dubbel-geperste Katoenzaad-Stearine werd op aflading geoffreerd tot \$ 17,— per 100 Amerik. Ponden, c.i.f. Rotterdam (is ongeveer f 91<sup>3</sup>/<sub>4</sub> per 100 Kilo).

Katoenzaadolie. Boterolie werd op aflading gedaan tot f 85,— c.i.f. Rotterdam, inclusief molest.

Geraffineerd Cocosvet hooger.

Noteering f 86/85,— voor December/Januari-levering.

## COPRA.

De markt was deze week weder vast gestemd. In het begin ging er een en ander om tot f 46<sup>1</sup>/<sub>2</sub>, terwijl later f 47<sup>1</sup>/<sub>4</sub> voor Java f. m. s. was te maken. Molukken telquel f 44<sup>1</sup>/<sub>2</sub>. Ceylon cif. Londen £ 41.— en cif. Marseille £ 44.10.—

## NOTEERINGEN.

Java f. m. s.

16 December 1916....	f 47 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	} N. O. T.-condities.
9 „ 1916....	„ 46 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	
16 December 1915....	„ 34	
16 December 1914....	„ 42 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	
20-25 Juli 1914....	„ 28 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	

## VERKEERSWEZEN.

## BEVRACHTINGEN.

16 Dec. 1916. De Grieksche handelsvloot bleef werkeloos; het aanbod van ruimte onder onzijdige vlag, welke thans in hoofdzaak in aanmerking komt voor bevrachtingen, was dien-tengevolge uiterst gering. Vermeldenswaard is de bevrachting van een viertal schepen van Alexandria naar Engeland tot recordvrachten, varieerend van 180/- tot 197/6 per 60 cft., hetgeen buiten alle verhouding staat tot de vrachten van de overige Middellandsche zeehavens. Van Noord-Amerika betaalde het Wheat Committee voor tarwe naar eene Fransche Westkusthaven 16/6 per 480 lbs.; de handel betaalde voor gerst naar Engeland 23/- a 23/6 per 400 lbs.

Voor kolen bleef de toestand onveranderd.

Op time-charter werden eenige booten afgesloten; vermoedelijk waren de vredesgeruchten voor een aantal neutrale reeders aanleiding zich voor geruimen tijd tot de thans heerschende hooge vrachten van loonend empool te verzekeren.

## GRAAN.

Data	Petro- grad Londen/ R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
11/16 Dec. 1916	—	—	f 18,—	24/-	—	140/-
4/9 „ 1916	—	—	f 18,—	24/-	f 90,—	137/6
13/18 Dec. 1915	—	—	f 8,70	13/6	„ 53,—	116/8
14/19 Dec. 1914	—	—	8/8	6/-	60/-	36/5
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	1/11 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	12/-	12/-

## HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijn- stutten)	Holland (pitch- pine)	Engeland (pitch- pine)
11/16 December 1916 ..	—	—	—	500/- <sup>1</sup> )
4/9 „ 1916 ..	—	—	—	500/- <sup>1</sup> )
13/18 December 1915 ..	—	—	—	340/- <sup>1</sup> )
14/19 December 1914 ..	—	—	—	120/- <sup>1</sup> )
Juli 1914 ..	f 12,—	24/6	75/-	77/6

## ERTS.

Data	Bilbao Middles- bro'	Cartha- genu Middles- bro'	Gricken- land Middles- bro'	Poti Middles- bro'
11/16 December 1916 ..	20/-	20/6	—	—
4/9 „ 1916 ..	18/6	20/-	22/-	—
13/18 December 1915 ..	21/6	20/6	21/-	—
14/19 December 1914 ..	8/7	9/-	9/6	—
Juli 1914 ..	4/3	5/4 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	5/9	8/6

## KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor- deaux	Génua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Cron- stadt
11/16 Dec. 1916	34/-	59/6	80/-	60/-	f 8,—	—
4/9 „ 1916	34/-	59/6	80/-	56/-	„ 8,—	—
13/18 Dec. 1915	fr 43,50	65/-	72/6	38/9	„ 6,—	—
14/19 Dec. 1914	„ 13,75	17/8	21/-	15/5	„ 6,—	—
Juli 1914	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

## DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. v.)	Burmah West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
11/16 December 1916 ..	237/6	265/-	—	—
4/9 „ 1916 ..	230/-	240/-	—	135/- <sup>1)</sup>
13/18 December 1915 ..	95/-	125/-	—	120/-
14/19 December 1914 ..	21/3	32/8	35/-	42/6
Juli 1914 ..	14/8	16/3	25/-	22/3

<sup>1)</sup> Per zeilschip.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit,  
Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.  
Hout gezaagd en pitchpine per St. Pct. Standard van 165 kub. vt.,  
mijnstutten per vadem van 216 kub. vt.  
Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

## BINNENVRACHTEN.

Er komen regelmatig magazijnschepen leeg en daar de  
aanvoeren slechts gering zijn, is het aantal op lading  
wachtende groote schepen aanzienlijk. Voor de vaart in  
Duitschland en van daar naar België en Holland worden  
schepen tot goede prijzen aangenomen.

## VRACHTEN TE ROTTERDAM.

(in Gld. per 2000 K.G.)

Data	Erts nr. Ruhrhavens		Massale goed. Beven- rijn	Waterstand
	<sup>1</sup> / <sub>4</sub> lostijd	<sup>1</sup> / <sub>2</sub> lostijd		
11-16 December. 1916 ..	—	—	—	gunstig
4-9 „ 1916 ..	—	—	—	gunstig
13-18 December 1915 ..	0,35	0,45	—	hoog
14-19 December 1914 ..	0,25	0,35	—	gunstig
20-24 Juli 1914 ..	0,60	0,70	1,05	gunstig

## ADVERTENTIËN

J. & J. M. VOORHOEVE  
Makelaars in Assurantiën  
Anno 1836

ROTTERDAM



## GEBROEDERS CHABOT ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.  
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Ver-  
koop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e.a. verzekeringen  
van elken aard.

## NIEUWE BERGING-MAATSCHAPPIJ - MAASSLUIS

OPGERICHT 1887

Contracteeren voor het lichten en bergen van gezonken schepen  
en ladingen, op de rivieren en buitengaats.

Belasten zich met het instellen van duikeronderzoek; het opruimen  
van wrakken enz. door middel van springstoffen; het uitvoeren  
van pompwerken, waaronder het zuigen van erts en granen.

## GRONINGER BANKVEREENIGING SCHORTINGHUIS & STIKKER

Winschoten, Stadskanaal, Wildervank,  
Sappemeer, Groningen, Delfzijl en  
Ter Apel (Firma TIMMERMAN & SASSEN)

Gestort Kapitaal f 2.000.000,— Reserves f 181.970,16

VERRICHT ALLE BANKZAKEN

Belast zich met het incasseeren van wissels op binnen-  
en buitenland

## INDIA JUTE CY

Adm. Délégué: JULES DANEELS

Eecloo - IJzendijke  
België Holland

ROTTERDAM  
BIERHAVEN 37

Agent voor Nederland:

M. WINS  
ROTTERDAM

# 4 % VRIJWILLIGE LEENING

## VAN DEN

# STAAT DER NEDERLANDEN

groot f 125.000.000,—

Koers van uitgifte 97 pCt.

De inschrijvingen kunnen geschieden van

**2 tot en met 4 Januari 1917**

van des voormiddags 9 tot des namiddags 1 uur

bij het Agentschap van het Ministerie van Financiën te Amsterdam, op alle betaalmeesterskantoren, behalve dat te Amsterdam,

en op de kantoren van de ontvangers der directe belastingen in gemeenten waar geen betaalmeesterskantoor gevestigd is.

*Stortingstermijnen:*

*7 Februari, 7 Maart, 7 April en 7 Mei 1917.*

Voor verdere bijzonderheden raadplege men het prospectus, dat op de bovengenoemde kantoren en op alle postkantoren (hulp- en bijkantoren inbegrepen) te verkrijgen is.

De Minister van Financiën,

ANT. VAN GIJN.

**Hollandse Bank voor Zuid-Amerika**

AMSTERDAM

(Banco Holandés de  
la América del Sud)

BUENOS-AIRES

GESTORT KAPITAAL f 8.000.000,—.

AAN- EN VERKOOP VAN WISSELS OP ARGENTINIË

VERZILVERING VAN PESO-COUPONS EN ARG. B. B.

TELEGRAFISCHE UITBETALINGEN.

— REMBOURS-CREDIETEN

INLICHTINGEN VOOR IM- EN EXPORT

**Nijgh & Van Ditmar's**  
Uitgevers-Maatschappij

Wijnhaven 111-113 — Rotterdam  
Telefoon 7841-7842-7843

Belast zich met 't verzorgen van uitgaven en tijdschriften op elk gebied

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

**L. E. Tels & Co's Handelmaatschappij**GEVESTIGD TE AMSTERDAM,  
MET BIJKANTOREN TE PADANG, SOERABAYA EN BATAVIA.**Maatschappelijk Kapitaal f 5.000.000,—**

verdeeld in 2500 Gewone Aandeelen, elk groot f 1000,— en 2500 6 pCt. Cum. Pref. Winstdeelende Aandeelen elk groot f 1000,—, waarvan geplaatst en volgestort f 1.500.000,— Gewone Aandeelen.

UITGIFTE VAN

**f 1.500.000,— 6 pCt. Cum. Pref. Winstdeelende Aandeelen**

deelende in de winst over het boekjaar 1917.

De ROTTERDAMSCH-BANKVEREENIGING bericht, dat de inschrijving op bovengenoemde f 1.500.000,— 6 pCt. Cum. Preferente Winstdeelende Aandeelen, uitsluitend voor houders van gewone aandeelen, op

**WOENSDAG 27 DECEMBER 1916**

van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur

is opengesteld bij hare kantoren te Rotterdam, Amsterdam en 's-Gravenhage tot den koers van 100 pCt. op de voorwaarden vermeld in het Prospectus d.d. 19 December 1916.

Prospectussen en inschrijvingsbiljetten, alsmede exemplaren der statuten, zijn bij de inschrijvingskantoren verkrijgbaar.

ROTTERDAM,  
AMSTERDAM,  
's-GRAVENHAGE, } 19 December 1916.**INCASSO-BANK** AMSTERDAM ROTTERDAM ALMELO  
LEUVEHAVEN 103

Volgestort Kapitaal f 8.000.000,— Reserve f 1.341.000,—

DEPOSITO'S.

INCASSEERINGEN OP BINNEN- EN BUITENLAND  
AAN- EN VERKOOP VAN VREEMDE VALUTA'S

EFFECTEN EN COUPONS

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING  
SAFE-DEPOSIT**WEISE & Co.** ROTTERDAM  
AMSTERDAM

Import van en Handel in

**OVERZEESCHE PRODUCTEN**

speciaal RUBBER, GUTTA-PERCHA en BALATA

**VAN RIJN & Co**  
UTRECHT — POSTBUS 40EENIGE FABRIKANTEN  
VAN DE UTRECHTSCH-BANK

FIJNE TAFELMOSTERD

**VAN DEN BERGHS, LIMITED**

Margarine-Fabrikanten, Rotterdam

**Scheepvaart- en Steenkolen-Maatschappij --- Rotterdam**

Filialen: AMSTERDAM — IJMUIDEN — LEEUWARDEN — HARLINGEN

**ENGELSCH-BRITSE STEENKOLEN**

GEREGELDE LIJNEN:

ROTTERDAM—LEITH

AMSTERDAM—NEWCASTLE o/T.

HARLINGEN—GOOLE